

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра інструментально-виконавської підготовки

САВІН Євгеній Геннадійович

САКСОФОННЕ ВИКОНАВСЬКЕ МИСТЕЦТВО: ОСОБЛИВОСТІ
СТИЛЬОВОГО РОЗМАЇТТЯ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до творчого проєкту – кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня «магістр»
зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво»

Творчий керівник:
викладач **Кавунник Л. В.**

Науковий керівник:
кандидат педагогічних наук, доцент
Павленко О. М.

Рецензент:
кандидат мистецтвознавства, доцент
Ляшенко Т. В.

Ніжин – 2024

АНОТАЦІЯ

Савін Євгеній Геннадійович. Саксофонне виконавське мистецтво: особливості стильового розмаїття. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Творчий проєкт присвячено вивченню саксофона як багатогранного інструмента, що гармонійно поєднує академічні та джазові виконавські традиції.

Мета творчого проєкту – виявити стильове розмаїття саксофонного виконавського мистецтва, його особливості та значення у музичній культурі.

У роботі висвітлено ключові аспекти розвитку саксофонного виконавського мистецтва, його внесок у музичну культуру та роль у формуванні сучасного музичного простору. У першому розділі розглянуто історико-теоретичні засади розвитку саксофонного виконавства. Досліджено місце саксофона у музичній культурі, еволюцію його технічних можливостей та виконавську специфіку в академічному та джазовому контекстах.

Другий розділ зосереджено на стильовому розмаїтті музичного репертуару для саксофона. Проаналізовано академічні твори, адаптовані для саксофона, та джазовий репертуар, що охоплює як джазові стандарти, так і авторські композиції. Окремий акцент зроблено на творах українських композиторів, які збагачують саксофонне мистецтво у світовому контексті.

Ключові слова: саксофон, духові інструменти, саксофонне виконавство, стиль, музичний репертуар.

ABSTRACT

Savin Yevgeny Gennadiyovych. Saxophone performance art: features of stylistic diversity. – Qualification work in the form of a manuscript.

The creative project is dedicated to the study of the saxophone as a multifaceted instrument that harmoniously combines academic and jazz performance traditions.

The goal of the creative project is to identify the stylistic diversity of saxophone performance art, its features and significance in musical culture.

The work highlights key aspects of the development of saxophone performance art, its contribution to musical culture and its role in shaping the modern musical space. The first section examines the historical and theoretical foundations of the development of saxophone performance. The place of the saxophone in musical culture, the evolution of its technical capabilities and performance specifics in academic and jazz contexts are studied. Special attention is paid to the analysis of playing techniques, such as breathing, embouchure, articulation, which affect the stylistic authenticity of the performance.

The second section focuses on the stylistic diversity of the musical repertoire for the saxophone. The analysis includes academic works adapted for the saxophone and the jazz repertoire, which includes both jazz standards and original compositions. Special emphasis is placed on the works of Ukrainian composers, which enrich the art of the saxophone in the global context.

Keywords: saxophone, wind instruments, saxophone performance, style, musical repertoire.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ	
САКСОФОННОГО ВИКОНАВСТВА.....	10
1.1. Розвиток саксофонного виконавського мистецтва у музичній культурі..	10
1.2. Особливості та виконавська специфіка гри на саксофоні.....	18
Висновки до розділу 1	25
РОЗДІЛ 2. СТИЛЬОВЕ РОЗМАЇТТЯ МУЗИЧНОГО	
РЕПЕРТУАРУ У САКСОФОННОМУ ВИКОНАВСЬКОМУ	
МИСТЕЦТВІ	27
2.1. Репертуарна палітра академічного саксофонного виконавства.....	27
2.2. Джазовий саксофонний репертуар	36
Висновки до розділу 2	44
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
ДОДАТКИ.....	56

ВСТУП

Актуальність творчого проєкту. Духове мистецтво займає важливе місце у музичній культурі, об'єднуючи багатовікові традиції виконання та інноваційні підходи до звукової виразності. Завдяки своїм тембровим можливостям і динамічному діапазону духові інструменти слугують ключовими засобами музичного висловлювання в оркестровій, камерній, духовій і сольній музиці. Серед них саксофон вирізняється своєю універсальністю, багатою палітрою тембрів та здатністю органічно вписуватися у будь-який стильовий контекст.

Саксофонне виконавське мистецтво є яскравим і багатогранним явищем, що поєднує академічні традиції та сучасні музичні напрями. Саксофон як інструмент здатний передавати широку гаму емоцій і стилістичних особливостей, що дозволяє використовувати його у різноманітних жанрах – від класики до авангарду.

Академічна традиція гри на саксофоні займає особливе місце в музичному мистецтві, формуючи унікальну виконавську культуру. Хоча саксофон історично асоціюється переважно з джазом, його можливості давно привернули увагу композиторів академічної музики. Академічна гра на саксофоні вирізняється високими вимогами до технічної майстерності, точності інтонації та стилістичної відповідності. Джазова традиція, у якій саксофон став символом музичної свободи, відкриває величезний простір для експериментів.

Отже, саксофон є не просто інструментом, а важливим елементом культурного діалогу, що поєднує класику і сучасність, традиції й інновації. Його роль у музичній культурі є значною і продовжує зростати, відкриваючи перед музикантами нові горизонти для творчості.

Саксофонне виконавське мистецтво, як у світовій, так і в українській музичній культурі, завжди привертало значну увагу дослідників. Історичні

аспекти становлення саксофона в оркестровому мистецтві аналізуються у працях В. Авілова, В. Апатського, А. Понькіної, Ф. Хемкі та ін. Особливості виконання на саксофоні в академічному та джазовому мистецтві, а також його роль у складі ансамблів, детально розглядаються в роботах М. Крупця, Д. Лібмана та ін. Процес формування та розвитку українських шкіл саксофонного виконавства знайшов відображення у дослідженнях Д. Зотова, О. Маркова та їхніх колег. Репертуар для академічного та джазового саксофона є ключовим об'єктом досліджень, на що звертали увагу такі науковці, як А. де Вільєрс, М. Мимрик, І. Палійчук, Ю. Василевич та інші.

Однак, не зважаючи на висвітлення кола проблем, пов'язаних із саксофонним виконавством, питання стильового розмаїття у саксофонному виконавському мистецтві, розширення уявлень про можливості цього інструмента, систематизації знань про розвиток саксофонного репертуару обумовлює актуальність теми дослідження **«Саксофонне виконавське мистецтво: особливості стильового розмаїття»**.

Мета творчого проєкту – виявити стильове розмаїття саксофонного виконавського мистецтва, його особливості та значення у музичній культурі.

Досягнення поставленої мети творчого проєкту потребує вирішення наступних **завдань**, а саме:

- дослідити історичні передумови та специфіку розвитку саксофонного виконавського мистецтва;
- охарактеризувати виконавську специфіку гри на саксофоні;
- розкрити специфіку формування академічного саксофонного репертуару;
- визначити особливості джазового репертуару для саксофону.

Об'єкт дослідження – саксофонне виконавське мистецтво.

Предмет дослідження – стильові особливості саксофонного виконавського мистецтва у музичній культурі.

Концертна програма творчого магістерського проєкту складається з таких творів:

- Й. С. Бах Арія з оркестрової сюїти №3;
- М. Лисенко «Елегія» (Пам'яті Т.Г. Шевченка);
- М. Дремлюга «Лірична пісня»;
- Е. Гарнер «Misty»;
- Р. Ловланд «Пісня таємного саду».

Для вирішення поставлених завдань, у процесі роботи застосовувались наступні **методи дослідження**:

- історико-культурологічний – для аналізу джерел та вивчення еволюції саксофонного виконавського мистецтва в контексті розвитку музичної культури та її стилістичних особливостей;
- комплексно-узагальнюючий – для об'єднання різних аспектів дослідження, зокрема історичних, теоретичних і виконавських, у єдиний цілісний комплекс;
- аналітико-музикознавчий – для детального аналізу музичних творів, їхньої форми, гармонічної мови, тембрових і фактурних особливостей;
- системний – дозволяє розглядати саксофонне виконавство як складну багатогранну систему, що складається з взаємопов'язаних елементів: репертуару, техніки виконання, стилістики та інтерпретації;
- компаративний – використовується для порівняння різних стилів, жанрів і виконавських підходів, що дозволяє виявити специфічні риси саксофонного мистецтва у різних культурних традиціях.

Концепція творчого проєкту полягає у висвітленні універсальності саксофона як інструмента, здатного органічно інтегруватися у різні музичні стилі та жанри. У проєкті досліджується еволюція саксофонного виконавського мистецтва в академічній і джазовій традиції, акцентуючи увагу на технічних і художніх аспектах виконання, збереженні стилістичної автентичності та багатогранності репертуару.

Теоретичною базою проєкту склали наукові праці з різних сфер музикознавства:

– роботи, що присвячені мистецтву гри на саксофоні, що містять історичні відомості, дані про конструкцію інструмента, опис музичного репертуару тощо (В. Апатський, В. Авілов, М. Крупей, Ю. Василевич, В. Лебедь);

– навчально-методичні праці, пов'язані з освітньою специфікою оволодіння грою на академічному саксофоні (А. Степанова, Л. Максименко, М. Мимрик, Д. Зотов, Л. Тіл, Р. Селігсон);

– роботи з теорії духового музично-виконавського мистецтва (В. Апатський, Д. Максименко, М. Крупей, В. Громченко, А. Карп'як, Д. Лібман, М. Тейлор);

– праці з історії академічного виконавства на духових інструментах (П. Круль, С. Цюлюпа, В. Громченко, А. Карп'як).

Апробація результатів творчого проєкту. Основні положення роботи були викладені на:

Основні положення роботи були викладені на:

1. V Міжнародній науково-практичній конференції «Культура, освіта, творчість: світові технології, авторські ідеї, традиції і новаторство» (07-08 грудня 2023 р., КЗПСО «Мистецька школа №1 імені Е.Г. Гілельса м. Одеси»);
2. VI Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Мистецька освіта очима молодого науковця» (06 грудня 2023 р., НДУ ім. М. Гоголя);
3. Всеукраїнській науково-практичній конференції «Музична освіта та виконавство: традиції, сучасні домінанти, інноваційний розвиток» в межах XXI Відкритого Міжнародного юніорського конкурсу музично-виконавської майстерності імені академіка О. С. Тимошенка (15–16 квітня 2024 р., НДУ ім. М. Гоголя);
4. VIII Мистецько-педагогічних читаннях пам'яті професора О. Я. Ростовського «Мистецька освіта України: глобальні виклики та

перспективи розвитку» (12 березня 2024 р., Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, м. Ніжин).

5. II Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції «Розвиток освіти в європейському просторі: національні виклики та транснаціональні перспективи» (14-15 листопада 2024 р., НДУ ім. М. Гоголя);
6. VII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Мистецька освіта очима молодого науковця» (28 листопада 2024 р., НДУ ім. М. Гоголя).
7. VI Міжнародній науково-практичній конференції «Культура, освіта, творчість: світові технології, авторські ідеї, традиції і новаторство» (28-29 листопада 2024 р., КЗПСО «Мистецька школа №1 імені Е.Г. Гігельса м. Одеси»).

Практична частина творчого проєкту репрезентувалася на Всеукраїнському багатожанровому фестивалі-конкурсі мистецтв «Зимові візерунки» (30.11–01.12 2024 р., м. Одеса).

Основні положення та результати творчого проєкту відображено у одноосібній науково-методичній публікації: Савін Є. Г. Особливості техніки виконання джазу на саксофоні. *Проблеми мистецької освіти та виконавства: збірник науково-методичних статей* / за ред. Ю. Ф. Дворника та О. В. Коваль. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. Вип. 14. С. 170-176. Режим доступу: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/handle/123456789/3829>

Практичне значення одержаних результатів творчого проєкту. Результати цього дослідження можуть бути застосовані як теоретично-інформаційне доповнення до навчальних дисциплін у закладах освіти, а також використовуватись як основа для спеціалізованих теоретичних курсів у процесі вивчення виконавських традицій і сучасних тенденцій у саксофонному виконавському мистецтві.

Структура і обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (51 найменування),

додатків.

Загальний обсяг роботи – 72 сторінки, у тому числі основного тексту – 45 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ САКСОФОННОГО ВИКОНАВСТВА

1.1. Розвиток саксофонного виконавського мистецтва у музичній культурі

Саксофон – один із унікальних музичних інструментів, що посідає особливе місце у світовій музичній культурі. Його виразна динаміка, широка палітра тембрів та здатність передавати емоційні відтінки зробили його незамінним у класичній, джазовій та популярній музиці. Історія саксофона – це шлях постійного вдосконалення, адаптації та інтеграції у різноманітні музичні контексти. Від початку як новаторського винаходу Адольфа Сакса до символу джазу, саксофон став важливим інструментом у формуванні музичної спадщини ХХ століття.

Саксофон став інструментом, який не лише закріпився в класичних традиціях, але й значно розширив межі своєї виконавської ролі. Цей період характеризувався надзвичайною музичною різноманітністю, і саксофон зайняв важливе місце в численних жанрах, від академічної музики до джазу, поп-музики й експериментальних форм.

Протягом своєї історії саксофон привертав значну увагу не лише композиторів, виконавців та слухачів, а й музикознавців та науковців. В працях як вітчизняних, так і зарубіжних авторів висвітлюються різноманітні аспекти, пов'язані з історією, теорією та технікою гри на цьому інструменті, а також проблеми стильового розмаїття.

Процеси інновацій у світовому саксофонному виконавстві поступово отримують наукове обґрунтування. Історія розвитку саксофону в академічному та джазовому виконавстві, а також у оркестровому мистецтві розглядається в працях таких авторів, як В. Авілов, В. Апатський, Д. Зотов,

Ф. Хемке та інших. У своїх дослідженнях науковці аналізують питання, пов'язані з передумовами виникнення та історичним розвитком інструмента.

Становлення та етапи розвитку виконавських шкіл у контексті зарубіжної та української музичної культури висвітлюються в наукових працях таких авторів, як В. Авілов, Д. Зотов, М. Мимрик, С. Мірейкл та інших дослідників. Вони детально аналізують еволюцію виконавських традицій, що сформувалися під впливом культурних процесів, а також роль цих шкіл у формуванні музичної ідентичності та стилістичних особливостей виконання. Зокрема, дослідження авторів фокусується на специфіці розвитку виконавських технік, впливі різних національних шкіл, а також взаємодії між академічною та джазовою музикою, що стало важливим фактором у формуванні сучасної музичної практики.

Треба зазначити, що музикознавці зосереджуються на психологічних, технічних і фізіологічних аспектах гри на саксофоні. Одним з перших, хто досліджував ці питання, був американський вчений Даніель Кієнзі, який вивчав фізіологічні особливості гри на дерев'яних духових інструментах [49].

О. Соломонова зазначає, що виконавство є ключовим виміром артистичного потенціалу, в якому проявляються такі риси, як театральність, художня фантазія, акторська імпровізаційність, артистизм, здатність до перевтілення та важлива психологічна потреба у спілкуванні [34, с. 94-95].

Український музикознавець Михайло Крупей зазначив, що наприкінці ХХ століття зростає інтерес як до досвіду саксофонного виконавства відомих музикантів, так і до спадщини ХІХ століття. Він вважав, що низький інтерес до саксофону в минулому свідчив про його недооцінку в культурі інструментального мистецтва [16, с. 20].

Американський саксофоніст і професор Фредерік Хемке найкраще дослідив історію саксофону. У своїй докторській дисертації «Рання історія саксофону» він підкреслив важливість інструмента для «серйозної» музики. Хемке вважав саксофон не лише новим явищем музичної культури, але й повноцінним класичним інструментом. За його словами, незалежно від

стилістики виконання (класика чи джаз), основні технічні аспекти, як звукоутворення, інтонація, діапазон та техніка, залишаються однаковими [47, с. 14].

Ф. Хемке розробив базові виконавські вимоги для студентів джазового та академічного напрямків, що досі залишаються актуальними. Це сприяло переосмисленню системи професійних навичок, впливаючи не лише на еволюцію саксофонного мистецтва в США, але й на загальний розвиток музики [47]. Водночас прогресивні зміни у саксофонному мистецтві також відобразилися на естрадно-джазовій сфері, зокрема, у роботі Девіда Лібмана «Створення індивідуального звучання на саксофоні» [50].

Поява саксофона у музичному просторі стала закономірним результатом тенденцій, притаманних романтизму. У цей період музичне мистецтво вирізнялося прагненням до тембрових інновацій, що спричинило оновлення оркестрової палітри. Композитори та виконавці активно переосмислювали звучання традиційних духових інструментів, водночас залучаючи нові, зокрема саксофон, який органічно вписався в цю хвилю експериментів і розширення музичних можливостей.

Цей музичний духовий інструмент з'явився завдяки майстерності бельгійського винахідника Адольфа Сакса у середині XIX століття. У 1840-х роках А. Сакс, працюючи в Парижі, прагнув створити інструмент, який би поєднував м'який і гнучкий тембр дерев'яних духових із силою та гучністю мідних інструментів. Розробка інструменту вимагала значного технічного вміння та експериментів із формою, матеріалами й акустичними властивостями. Досягнувши цієї гармонії, він отримав патент на винахід у 1846 році, а новий інструмент був названий на його честь. Інструмент швидко привернув увагу музикантів завдяки своєму новаторському звучанню [10, с. 29-30].

Перші саксофони виготовлялися вручну і були досить дорогими, що обмежувало їх поширення серед музикантів. Проте військові оркестри стали одними з перших, хто оцінив їхній потенціал. Саксофон швидко здобув

популярність у військових парадах завдяки своєму виразному тембру. З часом інструмент привернув увагу й класичних композиторів.

У другій половині XIX століття саксофон почав з'являтися у творах камерної музики та оркестрових партитурах. Наприклад, Г. Берліоз, відомий французький композитор, був одним із перших, хто визнав потенціал цього інструменту. Він вважав його ідеальним для передачі меланхолійних або романтичних настроїв. У своїх працях Берліоз високо оцінив акустичні характеристики саксофона та його придатність для оркестрових композицій [10, с. 30-33].

До кінця XIX століття саксофон швидко здобув популярність, що сприяло появі видатних солістів, які стали основою «золотого фонду» інструментальної музики. Вони також заклали основи перших виконавських шкіл в Європі (Бельгія, Франція) та Америці, які виховали таких відомих музикантів, як Е. Лефебр, Ж. Саульє, Л. Майєр, М. Давідсон, А. Сакс, Ф. Шультц, Ф. Вальраб та ін.

Заслуговує на увагу й еволюція конструкції саксофона. Початкові моделі були вдосконалені самим Саксом, а згодом і його наступниками. Поява нових матеріалів, зміни в ергономіці та вдосконалення механізму клапанів зробили інструмент більш зручним для гри та доступним для широкого кола виконавців. Цей процес модернізації тривав протягом усього XX століття і значно вплинув на формування сучасного саксофонного виконавства.

Варто зазначити, що сьогодні саксофон є інструментом із багатою сімейною структурою, що включає різновиди з різними діапазонами і тембрами. Кожен із цих видів має свої унікальні характеристики, які роблять їх придатними для виконання різних жанрів і стилів музики.

Варто зазначити, що кожен вид саксофона має свої особливості, які роблять його незамінним у певному контексті. Наприклад, сопрано-саксофони ідеальні для сольних партій, тоді як баритон і бас краще підходять для створення гармонічного фону або ритмічних акцентів.

Завдяки такій різноманітності, саксофон як сімейство інструментів здатний охоплювати широкий спектр музичних стилів і жанрів. Це забезпечує йому стабільне місце в оркестрах, ансамблях і сольному виконавстві.

Саксофон поступово знайшов своє місце в європейській академічній музиці. Його шлях до симфонічних та камерних жанрів був тривалим, але показовим прикладом адаптації інструмента до різних музичних традицій.

У XX столітті саксофон став інструментом, який не лише закріпився в класичних традиціях, але й значно розширив межі своєї виконавської ролі. Цей період характеризувався надзвичайною музичною різноманітністю, і саксофон зайняв важливе місце в численних жанрах, від академічної музики до джазу, поп-музики й експериментальних форм.

У європейському мистецькому просторі саксофон поступово знаходив своє місце в симфонічній музиці. Такі композитори, як К. Дебюссі, М. Равель створювали сольні партії для саксофона, які гармонійно вписувалися в оркестрову палітру. У симфонічних творах цей інструмент часто використовувався для створення експресивних тембрів, що передавали ліричний або драматичний характер музики.

Імплементация саксофона до європейської музики стало важливим етапом у його розвитку як універсального інструмента. Хоча визнання в академічному середовищі було повільним, завдяки своїй технічній гнучкості та виразному звучанню саксофон зміг стати повноправним учасником як оркестрових, так і сольних програм. Його присутність у класичній музиці не лише розширила інструментальний склад, але й відкрила нові горизонти для творчості композиторів і виконавців [3, с. 130-132].

Поява саксофона в джазовій музиці стала одним із найвизначніших етапів у розвитку цього інструмента. Джаз, як жанр, сформувався на початку XX століття в США, і саксофон швидко став його невід'ємною частиною. Темброві можливості інструмента ідеально підходили для експресивності,

імпровізації та ритмічної складності, які є основними характеристиками джазу.

Перші згадки про використання саксофона в джазових ансамблях датуються 1910-ми роками, коли музиканти почали експериментувати з його унікальним звучанням. Саксофон здобув популярність у новоорлеанських ансамблях, де виконавці шукали інструменти з яскравим, але м'яким звучанням, що могли б замінити дерев'яні духові або доповнити звучання брас-секцій. Завдяки своїй гнучкості саксофон швидко став фаворитом джазових музикантів [37, с. 28].

Справжній прорив для саксофона відбувся у 1920-х роках під час розквіту епохи «Джазового віку». Цей період ознаменувався появою таких видатних саксофоністів, як С. Беше, який розпочав із сопрано-саксофона і став одним із перших, хто використав інструмент для сольних імпровізацій. Його стиль поєднував технічну майстерність із глибокою емоційністю, відкриваючи нові горизонти для виконавців.

У 1930-х і 1940-х роках, в епоху свінгу, саксофон став основним інструментом джазових оркестрів. У цей період виділялися такі майстри, як К. Гокінс, Л. Янг і Б. Картер. Їхні інновації у грі, зокрема впровадження легато, використання нових артикуляційних технік і складних ритмічних фраз, сформували сучасну техніку гри на саксофоні.

Значний вплив на розвиток саксофона в джазі також мала ера бібопу в 1940-х роках. Музиканти, такі як Ч. Паркер, революціонізували джазову музику, додаючи складні гармонії та швидкі імпровізації. Гра Ч. Паркера на альт-саксофоні стала еталоном для цілого покоління музикантів. Його здатність комбінувати технічну досконалість із вільною імпровізацією зробила саксофон основним інструментом джазу, піднявши його статус до одного з найвпливовіших інструментів жанру [8, с. 28].

У другій половині XX століття саксофон продовжував відігравати ключову роль у розвитку джазу. Під час ери кул-джазу, фрі-джазу та джаз-ф'южн саксофоністи, такі як Дж. Колтрейн, С. Гетц, О. Коулмен і М. Брекер,

розширили межі виконавських можливостей інструмента. Їхні експерименти з тембром, технікою гри та використанням саксофона у поєднанні з електронікою відкрили нові перспективи в джазовій музиці.

Таким чином, саксофон у джазі став символом жанру, його незамінним елементом та пройшов шлях від акомпануючого інструмента до сольного. Він став символом свободи та імпровізації, а його унікальне звучання глибоко інтегрувалося у всі стилі й напрями джазової музики.

У джазовій музиці ХХ століття саксофон став символом жанру, його незамінним елементом. Починаючи з епохи диксиленду, свінгу та бібопу, і аж до модерного джазу та ф'южну, саксофоністи, такі як Дж. Колтрейн, Ч. Паркер, С. Роллінс, М. Брекер та інші, визначали нові стандарти виконавської майстерності. У джазі саксофон став інструментом імпровізації та самовираження. Його здатність передавати широкий спектр емоцій – від глибокої меланхолії до екстатичної радості – зробила його головним інструментом багатьох джазових стилів [8, с. 28].

Варто зазначити, що саксофонне виконавство в джазовому стилі розвивалося в рамках комунікативно-естетичних парадигм цього мистецтва. У цих умовах мелодичні інструменти, зокрема саксофон, відтворюють манеру блюзового вокалу, що має глибоке генетичне коріння в релігійних співах.

Варто зазначити, що у середині ХХ століття саксофон набув популярності в рок-н-ролі, ритм-н-блюзі та соул-музиці. Виконавці, такі як К. Кертис, К. Клемонс і Д. Сандборн, стали відомими завдяки своїм віртуозним сольним партіям. Їхній стиль гри вплинув на формування звучання поп-музики тих часів.

У 1970-х і 1980-х роках саксофон широко використовувався в рок-музиці, де його енергійне й пронизливе звучання додавало емоційного напруження композиціям. Він звучав у хітах Б. Спрінгстіна, Д. Боуї та багатьох інших відомих виконавців.

У контексті нашого дослідження звернемо увагу на формування вітчизняного саксофонного виконавського мистецтва.

Українське мистецтво гри на саксофоні почало формуватися паралельно з розвитком аналогічних тенденцій у Європі та США. У 1920-х роках значного впливу на музичну культуру в Україні набула чиказька джазова стилістика, яка швидко завоювала популярність серед місцевих музикантів. Цей стиль активно інтегрувався у вітчизняні музичні колективи, зокрема у харківський ансамбль, яким керував видатний диригент і композитор Б. Ренський. Він також став засновником першого в Україні театрального джазового колективу – «Теаджаз». Виконавська стилістика цього гурту, що мала аналогії з чиказьким джазом, почала проявлятися у 1929 році [40, с. 96-99].

У другій половині XX ст. в Україні виникло багато ансамблів, які зосереджувалися на джазовій музиці. Відомими керівниками таких колективів були, зокрема, композитор Є. Зубцов, П. Креслера, В. Новіков, Є. Діргунов та інші діячі, які зробили значний внесок у розвиток саксофонного виконавства та джазового мистецтва [40, с. 96-99].

Попри спроби популяризації саксофона у першій половині XX століття, його активний розвиток в українському мистецькому просторі розпочався лише наприкінці століття. Це було зумовлено тим, що впродовж тривалого часу радянська влада накладала суворі обмеження на використання цього інструмента в оркестрах і ансамблях, вбачаючи в ньому символ буржуазного західного впливу. Така політика значно гальмувала поширення саксофона в музичній культурі України.

Основи українського академічного саксофонного виконавства та педагогічної школи значною мірою ґрунтуються на методичних і виконавських принципах французької традиції. Українські музиканти та педагоги перейняли ключові теоретико-методологічні підходи французької школи, зокрема практичні методи постановки виконавського апарату, специфіку звуковидобування та техніку звуковедення. Усі подальші спроби

створення та вдосконалення національної виконавської школи спиралися саме на цей багатий французький досвід, що став своєрідним зразком для наслідування й адаптації [10, с. 81].

Сьогодні вітчизняне саксофонне виконавське мистецтво активно використовується як в академічному, так і в джазовому напрямках. До недавнього часу обидва ці жанри розвивалися паралельно, кожен йшов власним еволюційним шляхом. Нині ж джаз набув статусу елітарного музичного мистецтва, яке гармонійно вписується в багату європейську культурну традицію.

Таким чином, саксофон, як один із наймолодших інструментів, зайняв унікальне місце у світовій музичній культурі. Його проникливий, емоційно насичений звук, а також універсальність у різних стилях зробили саксофон інструментом, що вплинув на розвиток як академічної, так і популярної музики. У музичній культурі саксофон виконує функції об'єднання традиційних і сучасних напрямів, символізуючи відкритість і інноваційність.

1.2. Особливості та виконавська специфіка гри на саксофоні

Саксофон – це технічно складний інструмент, і для досягнення високого рівня виконання потрібна значна майстерність. Під час гри виконавець має одночасно координувати численні виконавські дії. Висока майстерність гри поєднує художньо-виразні та технічні аспекти, що є результатом творчого процесу та інтерпретації музичного твору.

З моменту створення саксофона розпочався процес розвитку академічної виконавської техніки на цьому інструменті. Від початкових методичних посібників, таких як праці Г. Кастнера, Г. Клозе та Л.-А. Майєра, з часом були визначені основні компоненти академічного саксофонного виконавства. До них належать правильна постановка дихання, амбушюра, пальців, а також штрихи й технічні прийоми, що впливають на якість звуку інструмента.

Питання теорії, методики та специфіки гри на саксофоні були розглянуті в працях М. Крупця [16], Д. Лібмана [50] та інших авторів. У їхніх дослідженнях розкриваються основи методично-теоретичного підходу до навчання гри на саксофоні, а також етапи підготовки та процесу навчання. Вони детально описують різні техніки, що використовуються для вдосконалення технічних навичок, зокрема роботу над інтонуванням, штрихами, динамікою, прийомами звуковидобування, виконанням різних гам, арпеджіо, вправ та елементів імпровізації. Окрім того, автори звертають увагу на організацію самостійної роботи учнів поза навчальним процесом.

У процесі розвитку саксофонного виконавства розроблялися загальні методичні принципи та вдосконалювались манери і прийоми гри. Академічна техніка гри на саксофоні ґрунтується на певних принципах виконавської школи, що спрямовані на забезпечення чистоти інтонації, рівності звуку та виразності виконання, правильній постановці дихання, амбушюра, артикуляції, аплікатури, манері виконання тощо [3, с. 57].

У процесі гри на саксофоні основне значення має правильна техніка дихання. Для цього виду виконавства характерне «комбіноване» дихання, при якому активну роль відіграють не тільки нижня частина, а й середня діафрагма. У академічній техніці використовують діафрагмальне дихання, що забезпечує стабільний повітряний потік і контроль звуку [40, с. 97].

Іншим важливим аспектом якісного звукоутворення є робота амбушюра. Амбушюр – це положення губ, зубів і м'язів рота, яке визначає якість звуку. Його ефективність залежить від правильної постановки, що включає правильне розташування мундштука та взаємодію губ з інструментом. Підготовка губного апарату має значний вплив на контроль над звуком і його взаємодію з іншими частинами виконавського апарату [4, с. 17].

У академічній техніці амбушюр повинен бути стабільним і контрольованим. Верхні зуби м'яко спираються на мундштук, а нижня губа

утворює рівну опору для тростини. Надмірний тиск або розслаблення можуть спотворити звук і знизити його якість.

В. Апатський зазначає, що «о-подібний» амбушюр забезпечує правильне положення нижньої губи для гнучкого контролю над тростиною. Це зменшує тиск у кутах губ, зосереджуючи його на вакуумному просторі між зубами і щокми, що позитивно впливає на тембр. Основною опорою амбушюра є ясна, щелепи та зуби, на яких губи отримують підтримку під час гри [3, с. 101].

У процесі гри на саксофоні важливу роль відіграє техніка роботи язика. Звук виникає завдяки одночасному русі язика і повітряного потоку, що вдихається. Цей процес називається атакою звуку і є важливим аспектом індивідуального виконання. Існують три основних типи атаки: тверда, м'яка та допоміжна. Протягом атаки звук змінює свої акустичні характеристики, зокрема динаміку, тембр і інтонацію. Під час зменшення звучання відбувається підготовка до атаки наступного звуку [4, с. 18].

Артикуляція на саксофоні визначає чіткість і ритмічність виконання. У академічній школі артикуляція базується на роботі язика, який контролює атаку і завершення звуку. Традиційно використовується методика "та-та", при якій язик м'яко торкається тростини. Це дозволяє досягти чіткого початку звуку, важливого для класичної музики. Виконавець також освоює складні артикуляційні техніки, такі як подвійне і потрійне стакато, що вимагають високого рівня координації.

Одним з основних технічних прийомів гри на саксофоні є глісандо, яке вимагає особливої уваги до початкової та кінцевої ноти. Глісандо має шість варіантів: висхідне, нисхідне, довге, коротке, швидке та повільне. Залежно від способу виконання, глісандо поділяється на три типи: щелепне (за допомогою дихання), пальцеве та комбіноване. [35, с. 26].

Варто зазначити, що довге низхідне глісандо зазвичай виконується за допомогою пальців. Воно починається з сильної та активної динаміки, після чого дихання стає м'якшим, а м'язи розслабляються. Усі варіанти повільного

глісандо виконуються по хроматичній гамі, забезпечуючи чіткість і плавність переходів між нотами.

Ще одним важливим виконавським прийомом, який часто застосовується на саксофоні, є вібрато. Це техніка, яка має бути поміркованою: не надто частою і не дуже дрібною, і використовується тільки на витриманих нотах для надання звуку особливої виразності. Контроль над вібрато здійснюється через рух щелепи та одночасний видих. Однак для правильного виконання цього прийому важливо, щоб в роботі були залучені не тільки губи, але й діафрагма та горло, створюючи певну тембральну вібрацію [3, с. 105].

Важливо зазначити, що академічна манера виконання на саксофоні характеризується рівністю звуку, дотриманням стилю та увагою до деталей. Важливо, щоб звук був однаковим за тембром і динамікою в усіх регістрах, від нижнього до верхнього. Виконавець повинен дотримуватися інтерпретаційних традицій, відповідних епохі та стилю твору, що виконується.

Отже, академічна техніка гри на саксофоні спрямована на досягнення максимального художнього результату, що вимагає від музиканта дисципліни, технічної майстерності та розуміння стилістичних особливостей музики.

Треба зазначити, що сучасні прийоми гри на саксофоні знайшли застосування як у академічному, так і джазовому виконавстві, проте відмінності у техніці та стилі виконання надають їм унікального звучання в кожному з жанрів.

Джазова гра на саксофоні вирізняється широким спектром виразних можливостей, серед яких особливі способи звуковидобування, характерна інтонація, імпровізаційний підхід до побудови та розвитку мелодії, а також регулярна ритмічна пульсація, що додає музиці динамічності та свободи. Джазові саксофонові прийоми та ефекти є важливою частиною виконавської

техніки, сприяючи емоційній виразності, індивідуальності та інноваційності виконання.

Джазова манера виконання вирізняється широким спектром виразних можливостей саксофона: різноманітні техніки звуковидобування та інтонування, унікальні виконавські прийоми, імпровізаційний підхід до створення та розвитку мелодії, а також характерна ритмічна пульсація. У процесі історичного розвитку джазове виконавство на саксофоні набуло власних особливостей, що стосуються постановки губного апарату, ігрових прийомів, штрихів і засобів художньої виразності. Ці елементи базуються як на інноваційних досягненнях провідних джазових саксофоністів, так і на сучасних педагогічних підходах та традиціях [6, с. 295].

Основними принципами джазової манери виконання є такі: губи на мундштуці повинні залишатися розслабленими та природними, при цьому нижня губа не підвертається і не притискається до зубів; підборіддя має залишатися рухливим, що дозволяє виконувати характерні для джазу технічні прийоми; кутики рота повинні щільно прилягати до мундштука, враховуючи індивідуальні особливості формування амбушюра виконавця [37, с. 29-30].

На відміну від академічної манери, така постановка є більш вільною та «живою», що додає звучанню інструмента багатогранності й насиченості. У джазовому виконавстві, а також в естрадній музиці, особливо важливою є майстерність використання специфічних штрихів та опанування виконавських стилів, притаманних джазу. Наприклад, штрих «legato tongue», на відміну від академічного «detache», вирізняється легкістю та нагадує звучання контрабаса, додаючи мелодії плавності й витонченості [37, с. 30].

Гра на саксофоні в джазі має свої технічні особливості, серед яких важливими є досягнення правильного звукового колориту та вібрато. Звук на інструменті виникає завдяки вібрації тростини, яку активує потік повітря. Правильне діафрагмальне дихання забезпечує чистоту та стабільність звуку, тоді як неправильне дихання призводить до дисонансу. Використання

діафрагми допомагає контролювати ноти та покращити звучання. Правильний натиск на мундштук є ключовим для якісного звучання. Надмірний тиск обмежує вібрацію тростини, погіршуючи тембр, а недостатній – втрачає контроль над інтонацією. Важливо забезпечити оптимальний натиск для повноцінної роботи тростини [35].

Вібрато є важливим елементом джазового звучання саксофона. Найбільш часто застосовують щелепне вібрато, коли щелепа виконує швидкі рухи, змінюючи висоту звуку. Для опанування цієї техніки необхідно поступово нарощувати темп і контролювати амплітуду вібрато відповідно до стилю та вимог твору. Якісне вібрато підсилює виразність і збагачує музичну картину виконання. Воно особливо ефективне в баладних та кантилентних п'єсах, де є місце для довгих нот. У швидких творах вібрато використовується рідше через обмежений час на продовження звуків [37, с. 29].

Важливим аспектом гри джазового саксофоніста є володіння штриховою технікою. Кожен музикант має власний набір штрихів, що формує його індивідуальний стиль. Це особливо стосується виконання пасажів з восьмих і шістнадцятих нот. Музична фраза з восьмих нот може бути виконана по-різному, комбінуючи техніки «легато» та «деташе». Варіативність штрихів дозволяє досягати різних тембральних відтінків і ритмічної пульсації, включаючи тріольну [45, с. 10].

Для впевненого володіння саксофоном необхідно досконало опанувати весь спектр виразових засобів і технічних прийомів. Найбільш популярними серед них є такі звукові ефекти та техніки гри, як legato tongue, scoop, heavy accent, short fall, shake, bend, flip, subtone та ін. Кожен із цих прийомів дозволяє урізноманітнити звучання інструмента та додати індивідуальності виконанню. Розглянемо найпоширеніші із них [37, с. 30].

Бенд (Bend) – це техніка, що полягає в плавному зниженні висоти звуку з подальшим поверненням до початкового тону. У джазі цей ефект часто використовують для підвищення емоційності та виразності виконання. На

саксофоні вона виконується за допомогою контролю за диханням і рухами нижньої щелепи.

Глісандо (glissando) – це плавний перехід між нотами, додаючи фразі виразності. Цей прийом може виконуватися у різних варіантах: перехід до ноти, сполучення з її спаданням (fall off) або між двома нотами. Спосіб виконання залежить від темпу, стилістичних вимог твору та вподобань виконавця.

Легато тонгве (Legato tongue) – джазовий варіант штриха «detache», який передбачає, що звук саксофона поступово затухає, виконуючи легке *diminuendo*, схоже на звучання джазового контрабасу. Це відповідає звуковим наслідувальним складам «doo» або «doon».

Скуп (Scoop) – це короткий «під'їзд» до ноти, який виконується за допомогою дихання. Спочатку звук видається з відкритою щелепою дещо раніше необхідного моменту, а потім щелепа плавно закривається, точно потрапляючи в потрібну ритмічну долю та висоту звуку.

Смір (Smear) – техніка, подібна до глісандо, що полягає в легкому ковзанні між звуками, створюючи ефект плавного переходу. Для досягнення цього ефекту зменшується натиск, а потік повітря поступово збільшується.

Субтон (Subtone) – це м'яке, приглушене звучання, схоже на шепіт. Під час гри підборіддя відсувається назад, нижня губа розслаблена і лежить на кінчику тростини, що приглушує високі частоти і надає звуку характерний тембр.

Фліп (Flip) – це ефект, при якому нота коротко відхиляється вгору, а потім плавно ковзає до наступної ноти. Хоча цей прийом нагадує класичне групетто, у джазі він виконується більш вільно і залежить від інтерпретації виконавця.

Хеві акцент (Heavy accent) – джазовий варіант класичного штриха «*marcato*». Це підкреслена акцентована нота, при якій звук стихає трохи сильніше, ніж при техніці Legato tongue. Виконання починається з жорсткої

атаки язиком та потужного імпульсу дихання, створюючи яскравий і виразний акцент.

Шейк (Shake) – це варіант трелі, при якому основний звук чергується з вищим за висотою. Виконання шейку може залежати від стилю і смаку виконавця, а його швидкість та амплітуда часто не вказані в нотах. На саксофоні шейк може виконуватися або за допомогою пальців, або через швидкі рухи щелепи, які впливають на тростину.

Шот фол (Short fall) – це коротке «скидання», різке зниження звуковисотної інтонації, яке застосовується до четвертих і коротших тривалостей. На саксофоні цей прийом виконують, відкриваючи щелепу й ослаблюючи дихання, завершуючи без визначеної звуковисотності.

Кожен з цих ефектів має свої унікальні характеристики виконання, що робить їх невід'ємною частиною особистого стилю кожного джазового саксофоніста. Вони дозволяють музикантові не лише передавати емоційність і виразність, а й створювати індивідуальне звучання, яке відрізняє його від інших виконавців. Залежно від техніки, темпу та настрою твору, ці ефекти можуть варіюватися, що дає можливість досягти неповторної музичної атмосфери в кожному виконанні.

Таким чином, саксофон є інструментом, який поєднує в собі технічну досконалість і безмежний творчий потенціал. Академічна і джазова техніки гри на саксофоні не лише доповнюють одна одну, а й відкривають нові перспективи для музикантів у різних жанрах.

Особливості академічної техніки сприяють формуванню високого рівня виконавської майстерності, точності звуковидобування та контролю інструмента. Джазова техніка додає до цього свободу імпровізації, багатство тембрових експериментів і емоційну експресію. Унікальна синергія академічної та джазової технік гри на саксофоні підкреслює його важливе місце у світовій музичній спадщині.

Висновки до розділу 1

Саксофонне виконавське мистецтво займає важливе місце у музичній культурі, оскільки поєднує в собі традиції класичної та сучасної музики. Завдяки своїм унікальним акустичним властивостям і виразним можливостям, саксофон став невід'ємним інструментом як у джазі, так і в академічній музиці.

Історичний розвиток саксофона відзначається поступовим утвердженням його ролі у різних музичних жанрах і стилях. Спочатку створений для оркестрів, цей інструмент знайшов широке застосування у військовій, камерній і сольній музиці, а згодом і в джазі, де його можливості розкрилися максимально яскраво.

Значний вплив на формування виконавської традиції саксофона мали композитори, які включали цей інструмент до своїх творів, а також відомі саксофоністи, що розширювали межі технічного і художнього вираження інструмента.

Академічна техніка гри на саксофоні характеризується чіткою артикуляцією, стабільною інтонацією, збалансованою динамікою та увагою до виконання нотного тексту. Вона базується на принципах європейської класичної традиції, яка підкреслює красу звуку та технічну досконалість.

Джазова техніка гри на саксофоні, на відміну від академічної, спрямована на імпровізацію, індивідуальність звукової манери та свободу у використанні виражальних засобів. Вона включає такі прийоми, як бенд, глісандо, субтон і growling, що додають інструменту характерного «джазового» звучання.

У виконавському мистецтві саксофона спостерігається гармонійне поєднання двох основних напрямів: академічного та джазового. Це сприяє збагаченню репертуару інструмента, а також розвитку різних стилістичних і жанрових форм.

Академічний саксофон розвивається в межах камерного та оркестрового виконавства, тоді як джазовий активно використовується у

сольній імпровізації та ансамблевій грі. Такий стильовий дуалізм збагачує музичну культуру, сприяючи взаємодії класичної та популярної музики.

Особливості гри на саксофоні, такі як гнучкість звуковидобування, широкі динамічні можливості та багатство тембрів, роблять його універсальним інструментом. Ці якості забезпечують популярність саксофона серед музикантів різних стилістичних орієнтацій.

Саксофонне виконавство є важливим компонентом сучасної музичної культури, що відзначається багатогранністю стилів і технік. Його роль у розвитку музичного мистецтва непинно зростає завдяки постійному оновленню репертуару, вдосконаленню техніки гри та інтерпретаційної майстерності музикантів.

РОЗДІЛ 2. СТИЛЬОВЕ РОЗМАЇТТЯ МУЗИЧНОГО РЕПЕРТУАРУ У САКСОФОННОМУ ВИКОНАВСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ

2.1. Репертуарна палітра академічного саксофонного виконавства

Стрімке зростання популярності саксофона актуалізувало потребу у створенні репертуару для цього духового інструмента.

Репертуар відіграє ключову роль у популяризації інструмента, відкриваючи нові горизонти його технічних і художніх можливостей. Він слугує мостом для комунікації між композитором і слухачем, а також між виконавцями, об'єднуючи їх у спільному творчому процесі. Саме через репертуар саксофон утверджується як повноцінний академічний інструмент, здатний відображати найрізноманітніші стилі, жанри та емоції.

Музичний репертуар є фундаментальною складовою процесу музичного навчання. В. Апатський переконаний, що у музичній педагогіці саме репертуар відіграє визначальну роль у становленні музиканта. Незалежно від багатства та різноманітності методичних підходів викладача, саме художній твір виступає основним засобом формування виконавця як

творчої особистості. Завдяки репертуару студент здобуває не лише технічні навички, а й естетичне розуміння музики, розвиває артистизм і здатність до інтерпретації [3, с. 300].

Варто зазначити, що серед науковців, чия діяльність присвячена дослідженню академічного саксофонного репертуару, чільне місце займають українські саксофоністи. Це виконавці, викладачі та організатори культурних заходів, які сприяють популяризації саксофонного мистецтва через концерти, конкурси та фестивалі. Серед них варто відзначити М. Крупця, Ю. Василевича, М. Мимрика, В. Гойсака, Д. Максименка, Д. Зотова, В. Авілова, Т. Пастушка та інших. Їхній внесок у розвиток саксофонного мистецтва є вагомим і багатограним.

Академічний саксофонний репертуар є важливою темою для дослідження серед українських вчених, зокрема у працях М. Мимрика [23; 24; 25]. Його науковий інтерес зосереджений на аналізі саксофонних творів у контексті сучасної української камерної музики, з особливим акцентом на творчості В. Рунчака.

Науковець М. Крупей акцентує увагу на важливості правильного добору репертуару для саксофоніста. Він рекомендує поступовий перехід від народних пісень, легких мелодій, танців різних народів і перекладень творів класичних композиторів до складніших оригінальних композицій, джазових творів і сучасної авангардної музики. Такий підхід сприяє послідовному формуванню професійної майстерності виконавця [16, с. 12].

Значним внеском у вивчення академічного репертуару саксофона є дослідження І. Палійчук. У дослідженні, яке присвячене жанрово-стильовим та виконавським особливостям інструктивних творів для саксофона Ж. М. Лондейкса, авторка розглядає ключову складову репертуару академічного саксофоніста — етюди, які є основою формування технічної майстерності виконавця. Її аналіз акцентує увагу на жанрових і стильових аспектах цих творів, розкриваючи їх значення для професійного становлення музиканта [28].

Значний інтерес до академічного саксофонного репертуару виявляють численні зарубіжні науковці, які активно досліджують його різні аспекти. Їхня увага зосереджена на вивченні стилістичних, жанрових і технічних особливостей творів, створених для саксофона, а також на аналізі розвитку інструменту в контексті музичної культури.

Американський дослідник Е. Аллен присвятив свої наукові роботи аналізу процесу становлення саксофонного ансамблю, зосереджуючи увагу на розвитку його оригінального репертуару для різних виконавських складів.[42]. Значний інтерес викликає наукова діяльність американського дослідника К. Бьорнса, який присвятив свої дослідження Концерту для саксофона з духовим оркестром, створеному американським композитором чеського походження К. Гузою [44].

Д. Рубінофф, канадський дослідник, аналізує низку власних творів, які демонструють стильове різноманіття концертного саксофона, а А. де Вільєрс у своїй роботі аналізує специфічні особливості раннього етапу розвитку академічного саксофонного репертуару, зокрема період першої половини ХХ століття, коли саксофон отримав значну увагу від видатних композиторів цієї епохи [51].

Треба констатувати, що довгий час саксофон не визнавали як повноцінний та художньо самостійний інструмент через відсутність спеціального репертуару. А. Сакс доклав значних зусиль до розширення саксофонного репертуару, особисто створюючи переклади та залучаючи композиторів до написання оригінальних творів для цього інструмента.

Перші оригінальні твори для саксофона створювалися переважно товаришами та колегами А. Сакса. У 1840–1860-х роках, у період життя винахідника, бельгійські й французькі композитори написали низку композицій, які демонстрували художні можливості цього інструмента. Серед найперших таких творів варто згадати: «Фантазію на оригінальну тему» (1865) та «Венеціанський карнавал»(1863) Ж. Демерссмана, «Фантазію з блискучими варіаціями» (1847) Ж. Ж. Кастнера, а також Концертино (1858),

«Конкурсне соло», Концерт і «Каприс» Ж. Б. Сінжеле. Особливої уваги заслуговує творчість Ж. Б. Сінжеле, який створив цілу низку творів для саксофона завдяки своїм дружнім стосункам із Адольфом Саксом [18, с. 22].

Одним із перших композиторів, які звернули увагу на саксофон, був К. Дебюссі, а його «Рапсодія для саксофона і оркестру» (1903) стала одним із шедеврів ранньої класичної літератури для цього інструмента.

Після К. Дебюссі багато композиторів використовували саксофон у своїх оркестрових і камерних творах. М. Равель, А. Онеггер і Ж. Ібер створювали музику, де саксофон демонстрував свої ліричні й драматичні можливості. Наприклад, концерт Ібера для альт-саксофона і оркестру став класичним прикладом поєднання технічної віртуозності й емоційної глибини.

Ранні твори для саксофона часто створювалися за ініціативою самих виконавців або присвячувалися першим видатним майстрам саксофонної гри. Серед найперших художньо довершених композицій варто виділити такі твори: Ч. Люфнер «Іспанський дивертисмент» (1901), П. Гільсон Концерт (1902), Д. Спрок «Легенда» (1906), К. Дебюссі «Рапсодія» (1911), Ж. Ібер «Камерне концертино» (1935), Е. Коутс «Рапсодія» (1936), Ф. Мартен Балада (1938) та інші.

У 30-х роках ХХ століття з'являються перші твори сонатної форми для фортепіано та саксофону, зокрема: «Джазова соната» Є. Шульхофа, Соната П. Крестона та інші.

Починаючи з другої чверті ХХ століття, саксофон привертає увагу видатних композиторів, які створюють низку визначних творів великої форми, що здобули визнання слухачів. Серед таких композицій: Концерт для саксофона зі струнним оркестром Л. Е. Ларсона (1934), Концерт для саксофона зі струнним оркестром А. Томазі (1949), Концертино для саксофона і струнного оркестру Р. Палестера (1938), Концертино для альтового саксофона з оркестром В. Цайтца (1983), Концерт для саксофона з оркестром В. Рунчака (1987), Концерт для альт-саксофона Д. Буржуа (2003), Концерт для сопрано-саксофона Дж. Маккея (2007). Концерт для альт-

саксофона С. Брайнта (2014), Концерт для сопрано-саксофона У. Болкома (2015), Соната для баритон-саксофона з духовим оркестром К. Нолмана (2020) та інші значущі твори [18, с. 27-28].

Варто підкреслити, що до середини XX століття саксофонний репертуар набув жанрового розмаїття, охоплюючи як масштабні форми (капричіо, концерти, сонати, фантазії), так і витончені інструментальні мініатюри.

Серед найвідоміших творів академічного саксофонного виконавства XX століття варто виокремити: балади Ф. Мартіна, Рاپсодію К. Дебюссі, Концерти А. Томазі, Л. Є. Ларсона, Хорал з варіаціями В. д'Енді, Камерне концертіно Ж. Ібера, Сюїту для саксофона й гітари, Тріо для трьох саксофонів та Концерт для саксофона і струнного оркестру А. Хованеса, Сонати П. Крестона, Ф. Декрюка, Т. Юшиматсу тощо. Традицію використання саксофонного квартету (тенор, альт, сопрано) продовжили й розвинули композитори, зокрема Ф. Глас (Концерт для квартету саксофонів з оркестром, 1995), П. Хіндеміт (Симфонія in B, 1951) і Ж. Тайфер (Концерт для двох фортепіано, квартету саксофонів з оркестром і хором, 1934) [18].

Серед українських митців, які зробили значний внесок у розвиток саксофонного мистецтва, варто відзначити Л. Колодуба, В. Годзяцького, Ю. Іщенка та В. Цайтца. Їхня творчість включає високопрофесійні та художньо довершені твори для саксофону – як сольні, так і ансамблеві, зокрема дуети та квартети.

Треба зазначити, що твори для сольного або ансамблевого виконання із використанням саксофону створювали такі композитори, як В. Годзяцький, Ю. Іщенко, О. Козаренко, Ж. Колодуб, Л. Колодуб, В. Рунчак, В. Шумейко та інші.

Впровадження перекладів для саксофону творів світової класики є надзвичайно важливим та мистецьки продуктивним аспектом у музичній практиці. М. Крупей вважає, що перекладення творів для саксофона, які в оригіналі були написані для інших інструментів або вокалу, є необхідною та

незамінною складовою виконавської практики та педагогічного процесу на всіх етапах музичної освіти. Це є безсумнівно важливою діяльністю, що відповідає вимогам розвитку музикантів. Також він зазначає, що попит на такий репертуар обумовлений принципом наступності у музичній освіті, а також бажанням розширити виконавський кругозір здобувачів, допомагаючи їм оволодівати новими стилями та техніками, що відповідають їх професійному розвитку [15, с. 261].

У контексті дослідження розглянемо музичні твори світової та української класики для саксофону нашої концертної програми.

Й. С. Бах Арія з оркестрової сюїти №3 (аранж. Я. В. Зінгерлінг).
Йоганн Себастьян Бах (1685–1750) – один із найвидатніших композиторів в історії музики, представник епохи бароко, який суттєво вплинув на подальший розвиток музичного мистецтва.

Твори Й.С. Баха, написані для інших інструментів, часто адаптуються для саксофона завдяки універсальності його мелодичного матеріалу та гнучкості самого інструмента. Саксофон дозволяє зберігати виразність і багатство звучання, що характерні для оригінальних композицій. Особливу популярність серед саксофоністів мають транскрипції органних прелюдій і фуг, скрипкових сонат, а також арій із сюїт. Завдяки перекладенням, саксофон стає носієм класичного репертуару, а творчість Й.С. Баха отримує нове звучання.

Арія з оркестрової сюїти №3 ре мажор, BWV 1068 – один із найвідоміших творів Й.С. Баха, що увійшов до репертуару численних виконавців і ансамблів. Ця композиція відзначається витонченістю мелодики та простотою форми, що робить її однією з найкращих зразків ліричної музики бароко. Спочатку написана для струнного ансамблю та бasso контінуо, арія широко перекладається для різних інструментів, у тому числі для саксофона.

Арія побудована у формі тричастинної репризної структури (ABA). Основна тема, що звучить у першій частині, повертається у третій, тоді як

середній розділ забезпечує контраст завдяки варіативності гармонії та мелодики. Головна тема арії базується на ліричній, витонченій мелодії, що має широкий співочий характер. Тематичний розвиток відбувається поступово через секвенції та повторення мотивів. Мелодія пронизана виразними інтонаціями, які створюють атмосферу умиротворення та меланхолії.

Гармонія твору відзначається стабільністю та ясністю. Композитор широко використовує тонічні, домінантні й субдомінантні функції, поступово вводячи вторинні домінанти для підсилення мелодійної динаміки. Середній розділ містить модуляції у близькі тональності, що створює гармонічний контраст. Фактура твору є гомофонно-гармонічною, із чітким поділом між мелодією та супроводом. Басо континуо забезпечує стабільну гармонічну основу, тоді як мелодія у верхньому голосі розвивається вільно, створюючи багатий поліфонічний ефект.

Головною виконавською задачею є досягнення співучості та витонченості мелодії. Саксофон повинен імітувати вокальну манеру, передаючи всі нюанси фразування, що притаманні оригіналу. Необхідно використовувати штрих легато з мінімальними паузами між нотами, щоб забезпечити плавність звучання. Динаміка варіюється від *piano* у вступних та заключних фразах до *mf* у кульмінаційних моментах. Важливе значення має нюансування для підкреслення гармонічної структури та мелодичної лінії.

М. Лисенко «Елегія» (Пам'яті Т.Г. Шевченка). Микола Віталійович Лисенко (1842–1912) – один із найвизначніших композиторів України, засновник національної композиторської школи, піаніст, педагог, етнограф. Його творчість ґрунтується на ідеях українського національного відродження, що виявляється у використанні народнопісенного матеріалу, мелодійної лексики та стильових особливостей української музики.

Перекладення творів М. Лисенка для саксофона стає дедалі популярнішим серед виконавців, які прагнуть розширити репертуар інструмента завдяки національно-культурному контексту та мелодійній

виразності його музики. Саксофон, з його багатою палітрою тембрів і динамічними можливостями, дозволяє передати нюанси творчості М. Лисенка, включаючи глибокий ліризм, народнопісенний колорит і драматизм.

Ця композиція є зразком ліричного жанру, насиченого сумними, скорботними настроями. Її структура, гармонічна мова та мелодійна виразність відповідають традиціям романтичної елегії, водночас виявляючи глибокий національний зміст. Мелодія в творі нагадує народну пісню, що додає емоційної близькості до слухача.

«Елегія» має тричастинну форму (ABA). Перша частина є виразною лірико-меланхолійною експозицією, середня – контрастною, з драматичними акцентами, а третя – репризною, що відновлює першу тему. Темп помірний, позначений, що відповідає елегійності твору.

Головна тема виразно співоча, інтонації близькі до українських народних пісень. Метро-ритмічна організація стабільна, з рівномірним пульсом, а ладовий колорит має яскравий мінорний характер із використанням модального звучання.

Основна тональність твору – ре мінор, із відхиленнями в паралельний фа мажор та модуляціями в близькі тональності, що створює гармонічне багатство. Фактура гомофонно-гармонічна, із взаємодією виразної мелодії та супроводу, що утворює єдиний музичний потік. Виразність досягається за рахунок плавного фразування, кантиленності, легких агогічних змін і різноманітності штрихів (легато, тенуто). Динамічний розвиток спрямований на підкреслення кульмінаційних моментів.

На саксофоні важливо передати співучий характер мелодії та багатство динамічних відтінків. Штрихи легато домінують, що забезпечує плавність звукового потоку. Можливе застосування фразового акцентування для підкреслення драматизму. Гармонічний супровід має врівноважувати мелодію, створюючи емоційний фон. Увага приділяється тому, щоб фактура супроводу гармоніювала з тембровими відтінками саксофона.

М. Дремлюга «Лірична пісня». Микола Дремлюга (1917-1998) – відомий український композитор XX століття, представник ліричної та національної музичної традиції. Його творчість охоплює широкий спектр жанрів, включаючи симфонічні, камерно-інструментальні та вокальні твори. Стильові особливості композиторської творчості характеризуються мелодійністю, емоційною виразністю, тяжінням до народної тематики та інтонацій. Композитор поєднував класичні традиції з елементами української народної музики, що надавало його творам самобутнього національного колориту. Серед найвідоміших творів – «Лірична пісня», «Етюди», симфонічні поеми та романси.

Мелодійний стиль М. Дремлюги сприяє адаптації його музики для саксофона, який чудово передає ліризм і виразність композитора. Перекладення його творів, таких як «Лірична пісня», дозволяють саксофоністам дослідити багатство української музики в камерному і сольному виконанні. Поширеність таких перекладень обумовлена гармонічною простотою та емоційною доступністю творів, що ідеально підходять для саксофонної інтерпретації.

«Лірична пісня» є яскравим зразком камерної музики М. Дремлюги, яка відображає його майстерність у створенні емоційно насичених і водночас стриманих образів. Жанрово твір можна віднести до мініатюри, яка поєднує мелодійність з прозорою фактурою. Композиція відзначається спокійним, але емоційно глибоким характером, що нагадує пісенну форму з елементами імпровізації.

Музичний твір має тричастинну форму (АВА), де центральний розділ контрастує за настроєм із зовнішніми частинами. Помірний темп підкреслює ліричний характер твору. Мелодія виразна, з широким кантиленом рухом, насичена інтонаціями народної пісенності. Метро-ритм витриманий і плавний, що додає твору спокійного дихання. Основна тональність – ля мінор.

Виконання на саксофоні цього твору вимагає від виконавця високої культури звуку, вміння передати кантилену та динамічні градації. Штрихи *legato* є домінуючими, однак у центральному розділі можуть бути додані акценти для підкреслення драматизму. Динаміка варіюється від ніжného *piano* до виразного *forte*.

Концертмейстерська партія в «Ліричній пісні» відіграє роль підтримки мелодичного розвитку. Важливо досягти синхронності у виконанні, особливо у зміні темпів і динамічних переходах. Інтерпретаційна взаємодія передбачає спільне формування емоційної виразності твору, де саксофон виконує провідну роль.

Таким чином, невід’ємним фактором творчого розвитку інструмента є рівень розвитку його художнього репертуару. Від того, наскільки багатим і різноманітним є репертуар, залежить не тільки популярність інструмента, але й його творча доля

2.2. Джазовий саксофонний репертуар

Однією з найбільш значущих подій початку XX століття в музичній культурі стало виникнення нового напрямку – джазу. На початкових етапах свого розвитку джаз відзначався великою різноманітністю форм, орієнтуючись на свою генетичну основу, створюючи різні за кількістю та якістю колективи.

Саксофон посідає центральне місце у джазовій музиці, ставши символом імпровізаційної свободи, індивідуального стилю виконавця та глибокого емоційного вираження. Специфічне темброве забарвлення саксофону дозволило йому швидко інтегруватися в різнотемброві ансамблі, адаптуючись до їх можливостей.

Репертуар для саксофона у джазовому стилі відображає еволюцію цього мистецтва від його витоків у XIX столітті до багатогранності стилів XX століття. Зароджуючись у духових оркестрах, джазовий саксофон швидко зайняв провідну роль у становленні та розвитку класичних джазових форм.

Саксофон стає невіддільною частиною джазової культури, відтворюючи різноманітні стилі та напрями – від традиційного джазу до бі-бопу, кул-джазу, ф'южн і фрі-джазу.

Важливо підкреслити, що у джазовому мистецтві поєднуються ролі виконавця та композитора в одній особі. Це явище є характерним для джазу завдяки його імпровізаційній суті, де музикант не лише виконує готові твори, а й активно бере участь у їх створенні безпосередньо під час виступу. Джазовий виконавець може імпровізувати на задану тему, створюючи нові музичні фрази й варіації, що стають частиною композиції, або навіть повністю перебудовувати структуру музичного твору. Така свобода виразу дозволяє музикантам виступати одночасно композитором та виконавцем, що сприяє розвитку індивідуального стилю та інтерпретації [26, с. 225].

Цей підхід є однією з основних відмінностей джазу від інших музичних жанрів, де ролі композитора та виконавця, як правило, розмежовані. Джазова імпровізація дозволяє музикантам створювати живу, динамічну музику, де кожен виступ стає унікальним твором, створеним на очах слухачів.

Новоорлеанський джаз, що виник у кінці XIX — на початку XX століття, став основою для подальшого розвитку джазової музики та культури в цілому. Цей стиль поєднував африканські ритми, європейську гармонію та елементи блюзу, що створювало унікальне звучання. Новоорлеанський джаз був насичений імпровізацією, відчутною у кожному виступі, і саме цей аспект зробив його таким захоплюючим та інноваційним [30, с. 37].

Серед перших представників саксофонного мистецтва у новоорлеанському джазі були музиканти, які сформували основу для розвитку цього інструменту (С.Беше). Одним з найяскравіших творів, що ілюструють новоорлеанський джаз, є композиція «When the Saints Go Marching In». Це один з класичних джазових стандартів, що відображає дух епохи, насичену ритмічними акцентами та імпровізацією.

Стиль свінг, що домінував у джазовій музиці в 1930-40-х роках, став основною формою джазового виконання в цей період. Він характеризується рівномірними, потужними ритмічними акцентами, а також виразною імпровізацією та гармонійною складністю. Свінгова музика стала невід'ємною частиною популярної культури того часу, привертаючи увагу як до великих оркестрів, так і до відокремлених сольних виступів. Біг-бенди (великі джазові оркестри) стали основними виконавцями свінгового стилю, і саксофон у таких ансамблях займав важливу роль як у соло, так і в ансамблевому звучанні [8, с.34-35].

Формування репертуару для саксофона в період свінгу (1930-40-ті роки) стало важливою віхою в історії розвитку цього інструменту в джазовій музиці. У цей час саксофон набув популярності та став центральним інструментом у складі біг-бендів. Прикладом можуть слугувати біг-бенди К. Бейсі, Д. Еллінгтона, а також симфо-джаз П. Вайтмена [30, с. 78].

Розглянемо деякі класичні твори з цього періоду:

1. «Take the 'A' Train» – Біллі Стрейгорн (Billy Strayhorn) Один з найбільш відомих стандартів свінгу, написаний Біллі Стрейгорном для оркестру Дюка Еллінгтона. Саксофон відіграє важливу роль у цій композиції, зокрема в характерному вступі та ритмічному супроводі.

2. «In the Mood» – Джо Гленн. Один із найбільш популярних свінгових стандартів, який став хітом в оркестрі Гленна Міллера. Саксофони в цій композиції створюють незабутню мелодію і ритмічний фундамент, що стало символом епохи свінгу.

3. «Sing, Sing, Sing» – Луї Пріма. Цей твір, популяризований оркестром Бенні Гудмена, є яскравим прикладом свінгової композиції. Саксофон у ньому виконаний у динамічних і яскравих соло, які стали символом свінгової ери.

4. «One O'Clock Jump» – Бенні Гудмен. Цей твір став знаковим у свінговій епосі, і саксофон був важливим елементом у виконанні оркестром

Гудмена. Він зберігає традиції свінгу, поєднуючи ритмічну збудженість і інструментальні соло.

5. «Body and Soul» – Джонні Грін. Хоча цей твір спочатку був написаний як баллада, він став одним із основних стандартів свінгового періоду, часто виконуваним саксофоністами, серед яких Лестер Янг, який залишив незабутню інтерпретацію цього твору.

Ці композиції стали класичними зразками, де саксофон виявився важливим інструментом для вираження емоцій, імпровізації та розвитку жанру.

Саксофон, як один із основних інструментів джазу, відігравав ключову роль у формуванні стилю бі-боп, який виник у 1940-х роках. У бі-бопі саксофон став не тільки інструментом для мелодичного виконання, а й важливим елементом для створення складних імпровізаційних пасажів. Відомі саксофоністи того часу, як Чарлі Паркер, Бенні Голсон, Джон Колтрейн, використовували новаторські техніки гри та створювали власні унікальні стилі виконання, що відображали дух епохи. Чарлі Паркер, наприклад, з його інноваційними підходами до гармонії та імпровізації, став еталоном для молодших поколінь саксофоністів, формуючи основу бі-бопу. Бенні Голсон, відомий своєю рішучою манерою гри, також зробив значний внесок у розвиток цього стилю [8, с.38-39].

Формування репертуару для саксофона в бі-бопі відбувалося в контексті пошуку нових шляхів для вираження індивідуальності виконавця. Джазові стандарти, які стали основою для імпровізацій, поступово складалися із складних акордових прогресій і ритмічних структур, що дозволяло саксофоністам розвивати технічну майстерність та емоційний вираз. Твори, написані для саксофона, часто включали складні мелодії і вимагають високої технічної підготовки, що стало своєрідним викликом для музикантів того часу.

У період бі-бопу та розвитку джазового саксофона з'явилося чимало відомих творів, які стали джазовою класикою для саксофоністів:

1. «Ко-Ко» – Чарлі Паркер. Це одна з найвідоміших композицій Ч. Паркера, яка стала еталоном для саксофоністів у стилі бі-боп. Вона відзначається швидким темпом і складними гармоніями, що ставить виконавців у складні умови для імпровізації.

2. «Groovin' High» – Дізі Гілеспі. Цей твір був написаний Д. Гілеспі і став важливим джазовим стандартом. Саксофон в цьому творі має важливу роль як інструмент для імпровізації, особливо для соло.

3. «A Night in Tunisia» – Дізі Гілеспі. Ще один класичний твір Гілеспі, який став основою для багатьох саксофонних інтерпретацій. Твір має унікальну ритмічну структуру та складається з багатьох складних секцій, що дають можливість для вражаючих саксофонних соло.

4. «Giant Steps» – Джон Колтрейн. Композиція була написана Колтрейном у 1959 році і стала одним з найбільш складних творів у джазі з точки зору гармонії та ритму. Цей твір поставив нові стандарти для імпровізації на саксофоні, і він залишається одним з найбільш вимогливих для виконавців.

Ці твори стали не лише класичними прикладами для саксофоністів, а й фундаментом для формування джазового репертуару у стилі бі-боп.

Кул-джаз, що виник в кінці 1940-х років, був реакцією на гарячий, агресивний характер бібопу. Стиль відзначався м'якшими темпами, більш продуманою аранжировкою і технічною витонченістю. У цьому стилі саксофон став важливим інструментом, який використовувався для вираження глибоких емоцій через плавні і плавні лінії, що поєднувалися з елементами імпровізації [26, с. 226].

Пропонуємо кілька класичних творів кул-джазу для саксофона:

1. «Birth of the Cool» – Майлс Девіс. Одна з найвідоміших записів кул-джазу, яка стала основою для розвитку цього стилю. Творча співпраця Майлса Девіса з оркестром, до складу якого входили саксофоністи, зокрема Джуліан «Кеннонболл» Еддерлі, встановила нові стандарти для інструментальних імпровізацій і аранжувань.

2. «Desafinado» – Антоніо Карлос Жобім. Хоча ця композиція має корені в бразильському боса-нові, вона стала важливим твором у репертуарі кул-джазу завдяки її спокійному, але витонченому настрою. Саксофон у цій композиції відіграє ключову роль, створюючи атмосферу спокою і гармонії.

3. «So What» – Майлс Девіс. Цей твір є класичним прикладом кул-джазу, який представлений у спокійному, мінорному стилі. Саксофон у «So What» виконує виразні соло, відзначаючись чистотою звучання та вишуканістю імпровізації.

4. «Take Five» – Пол Дезмонд. Написана у п'ятидольному розмірі, ця композиція стала одним з найбільш знакових творів кул-джазу. Саксофон Поля Дезмонда має чудову легкість і виразність, що стало символом цього стилю. «Take Five» є яскравим прикладом того, як саксофон може передати м'якість і плавність кул-джазу.

Отже, саксофон у кул-джазі виокремлюється своєю здатністю створювати відчуття спокою та витонченості, що є характерною рисою цього стилю. Твори, написані в період кул-джазу, відрізняються технічною витонченістю, гармонійною інтерпретацією й новаторським підходом до імпровізації.

У контексті дослідження розглянемо естрадно-джазові твори для саксофону нашої концертної програми.

Е. Гарнер «Misty». Еррол Гарнер (1921–1977) – американський джазовий піаніст і композитор, чия творчість стала яскравим зразком ліричного і мелодійного джазу. Його стиль характеризується синтезом свінгових ритмів, гармонічних експериментів і витонченої імпровізаційної техніки. Е. Гарнер створив унікальний підхід до гри на фортепіано, використовуючи метод акомпанементу з розширеними гармоніями і ритмічною свободою. Він є автором багатьох популярних джазових стандартів, серед яких найвідоміші – «Misty», «Dreamy», «Solitaire» та «Paris Bounce».

Музика Е. Гарнера завдяки своїй мелодійності та гармонічній ясності часто перекладається для саксофона. Його твори є привабливими для саксофоністів через виразний ліризм, що дозволяє передати багатство звукової палітри інструмента. Зокрема, «Misty» є одним із найпоширеніших творів, що звучать у виконанні саксофоністів як у сольному, так і ансамблевому форматах.

«Misty» – це джазовий стандарт, написаний Е. Гарнером у 1954 році. Спочатку твір був інструментальною композицією, однак у 1959 році отримав текст від Джонні Берка. Жанрово «Misty» належить до ліричної балади з елементами блюзового забарвлення. Твір вирізняється елегантною мелодією, витонченим гармонічним супроводом і помірним темпом, що підкреслює його романтичний характер.

Твір написаний у стандартній пісенній формі ААВА, де кожен розділ розвиває тематичний матеріал, акцентуючи ліричність. Темп повільний (Andante), що сприяє глибокій емоційній виразності. Основна мелодія має широкі інтонаційні ходи, поєднані з дрібними орнаментами. Інтонації передають елегійний характер із легкою ностальгією. Метро-ритмічні особливості виражаються у плавному русі, що створює ефект плинності.

Основна тональність – мі-бемоль мажор. У творі використані гармонічні відхилення до домінантових і субдомінантових тональностей. Використання джазових гармоній із розширеними акордами (наприклад, нонаккордами та терцдецимовими акордами) додає глибини звучанню. Фактура гомофонно-гармонічна, з акцентом на основну мелодію, яку супроводжує легкий гармонічний супровід.

У процесі виконання «Misty» на саксофоні важливо передати плавність і кантілену мелодії. Виконавцю слід приділити увагу штрихам legato, що домінують у творі. Використання легких акцентів та зміни динаміки додають емоційності. Глибоке володіння звуковою палітрою саксофона дозволяє передати всі відтінки гармонічного супроводу. Партія супроводу підтримує мелодію саксофона, створюючи гармонічне та ритмічне підґрунтя. Для

ефективної інтерпретації необхідна злагоджена співпраця, особливо у темпових змінах і нюансах динаміки.

Р. Ловланд «Пісня таємного саду». Рольф Ловланд – норвезький композитор і піаніст, відомий як один із засновників музичного дуету Secret Garden. Його творчість поєднує елементи неокласики, фолку та популярної музики з елементами джазу, створюючи унікальний стиль, який зачаровує мелодійністю і глибоким емоційним змістом. Р. Ловланд працює з простими, але виразними гармоніями, що створюють атмосферу спокою та інтимності. Найвідоміші твори композитора – «Nocturne», який переміг на конкурсі «Євробачення» 1995 року, та «You Raise Me Up», що став популярним у виконанні багатьох виконавців. Одним із перлин його творчості є «Song from a Secret Garden» (Пісня таємного саду).

Мелодійність і гармонічна ясність творів Ловланда сприяють їхньому широкому перекладенню для різних інструментів, зокрема саксофона. Саксофоністи часто звертаються до його творів через їхню здатність розкрити темброві можливості інструмента та передати ліризм, властивий музичному стилю Р. Ловланда. «Song from a Secret Garden» особливо популярна серед виконавців завдяки своїй емоційній глибині та простоті, що дозволяє кожному музиканту створювати власну інтерпретацію.

«Пісня таємного саду» – це лірична композиція, що увійшла до дебютного альбому Secret Garden у 1995 році. Жанрово твір належить до інструментальної музики, яка поєднує елементи фолку та сучасної неокласики. Його характерними рисами є простота форми, виразна мелодія та гармонічна багатогранність. Композиція створює атмосферу затишку та мрійливості, відображаючи концепцію «таємного саду» як простору для роздумів і духовного спокою.

Твір має тричастинну форму (А-В-А) з чіткою репризою основної теми, що надає структурної завершеності. Основна мелодія проста й виразна, побудована на повільному русі, з плавними інтонаціями, що підкреслюють медитативний характер твору. Темп Andante сприяє створенню спокійного

настрою. Інтонації основної теми вирізняються кантиленністю, домінуванням секундових і терцевих інтервалів. Метро-ритмічні особливості включають рівномірний рух у супроводі з акцентом на сильні долі.

Основна тональність – ре мінор. Твір не має значних модуляцій, зберігаючи гармонічну стабільність. Використання простих гармоній із застосуванням субдомінантових і домінантових обернень додає ліричності. У творі поєднується гомофонно-гармонічна фактура з моментами поліфонічності в супроводі. Серед основних засобів виразності виділяються кантиленна мелодійність, легато у фразуванні, плавні динамічні переходи (*crescendo* і *diminuendo*), а також акценти, що підкреслюють важливі моменти в мелодії.

Для виконання цього твору на саксофоні необхідно приділити особливу увагу плавності мелодії, використовуючи штрихи *legato* для збереження кантилени. Динаміка має підкреслювати загальний емоційний розвиток твору, варіюючи від *piano* до *forte*. Особливості інструмента дозволяють виконати мікродинамічні нюанси, які підсилюють драматичний ефект. Фактура передбачає м'яке поєднання мелодійного та гармонічного рівнів. Взаємодія із концертмейстером потребує злагодженості у темпових і динамічних нюансах. Партія акомпанементу має бути максимально прозорою, щоб підтримувати мелодію саксофона і створювати необхідний емоційний фон.

Таким чином, розвиток джазового саксофонного репертуару свідчить про постійне вдосконалення музичної мови та техніки гри на саксофоні. Від початкових, простих форм до складних імпровізацій та експериментів, саксофон в джазі постійно змінювався, стаючи важливим носієм індивідуальності та емоційного вираження. Кожен етап розвитку джазового саксофону вніс нові елементи в музичний репертуар, що дозволило розкрити його потенціал як сольного інструмента в численних контекстах.

Висновки до розділу 2

У межах академічного саксофонного виконавства репертуарна палітра формується завдяки адаптації творів класичної музики для саксофона, а також створенню спеціалізованих композицій сучасними композиторами. Особливістю цього напрямку є орієнтація на високу виконавську майстерність, стилістичну точність та гармонійне поєднання традицій класичної музики з інноваційними техніками виконання.

Значну роль у формуванні академічного репертуару відіграють твори Й. С. Баха, В. А. Моцарта та інших композиторів, адаптовані для саксофона. Завдяки таким перекладенням зберігається бароковий або класичний характер виконання, що дозволяє саксофоністам опановувати стильові особливості минулих епох.

Оригінальний академічний репертуар саксофона включає твори багатьох композиторів (К. Дебюссі, Ж. Ібер, Д. Мійо, П. Крестон, К. Сміт, Д. Буржуа, Т. Машіма, Дж. Маккей та інші), які експериментують із фактурою, тембрами й ритмічними особливостями інструмента. Такі твори як «Tableaux de Provence» П. Моріса чи «Concertino da Camera» Ж. Ібера демонструють широкий спектр можливостей саксофона в академічній музиці.

Репертуар для саксофона, створений українськими композиторами, займає важливе місце в національній музичній культурі. Серед відомих авторів, які зверталися до цього інструмента, можна відзначити Ж. Колодуб, М. Скорика, В. Рунчака та інших. Особливу увагу в українському саксофонному репертуарі привертають камерно-інструментальні композиції, які розкривають багатство тембрових і динамічних можливостей інструмента.

Джазовий репертуар саксофона включає як стандарти, так і авторські композиції, що дозволяє виконавцям експериментувати з формою, гармонією та ритмікою, створюючи нові інтерпретації відомих творів. Значна частина джазового репертуару для саксофона виконується у складі ансамблів та оркестрів, що відкриває можливості для колективної імпровізації та взаємодії з іншими інструментами.

Академічний і джазовий репертуари демонструють різні підходи до виконання: перший орієнтований на структурованість та точність, тоді як другий – на свободу інтерпретації, що дозволяє саксофоністам реалізовувати творчий потенціал.

Розмаїття музичного репертуару для саксофона є відображенням багатогранності інструмента та його здатності адаптуватися до різних стильових контекстів. Поєднання академічної традиції з джазовою імпровізаційною свободою створює унікальні можливості для виконавців, які мають змогу реалізовувати свій творчий потенціал у різних жанрах і стилях.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Згідно поставленої мети й завдань творчого проєкту зроблені такі висновки:

З'ясовано, що саксофонне виконавське мистецтво пройшло довгий шлях становлення, від виникнення інструмента до його широкого використання в різних музичних стилях та напрямках. Розвиток саксофонного мистецтва став свідченням глибоких змін у музичній культурі кін. XIX – XX ст. Його місце у академічній, джазовій, популярній музиці та у сфері експериментальних і новаторських форм дозволяє вважати саксофон не лише

інструментом для виконання, а й культурним символом епохи, який сприяє культурним трансформаціям і взаємодії різних музичних традицій

Аналіз наукових джерел показав, що у класичній музиці саксофон набув статусу повноцінного соліста та камерного інструмента. Музичний інструмент використовується також в симфонічних оркестрах, де його темброве багатство допомагає створювати унікальні оркестрові звучання. Саксофон також є невід'ємною частиною камерних ансамблів, де композитори часто експериментують із його звуковими можливостями.

Висвітлено, що саксофон є однією з найважливіших складових джазової культури. Він став символом свободи імпровізації, що робить його важливим інструментом для виконавців, які прагнуть експресії та самовираження. Його звук відображає дух ХХ століття, коли джаз став мовою міжнародного культурного спілкування.

Аналіз науково-методичних праць з даної проблеми дозволив висвітлити особливості та виконавську специфіку гри на саксофоні у контексті академічної та джазової техніки.

З'ясовано, що академічна техніка гри на саксофоні закладає основи для досконалого володіння інструментом. Вона забезпечує точність постановки дихання, амбушюра, артикуляції та аплікатури, що сприяє максимальному контролю над звуком. У класичній музиці акцент робиться на чистоту звуку, рівновагу у фразуванні та чіткість артикуляції

Джазова техніка гри на саксофоні відображає свободу і творчий підхід до виконавства. Вона ґрунтується на здатності імпровізувати, створювати унікальні звукові текстури і адаптувати академічні прийоми до особливостей джазового стилю. Ефекти, такі як бендінг, смір, скуп, фліп, шейк та ін., стали невід'ємною частиною джазового звучання, дозволяючи музикантам виразити індивідуальність і розкрити внутрішній світ через музику.

З'ясовано, що поєднання академічних і джазових технік гри на саксофоні відкриває широкі перспективи для виконавців, створюючи

платформу для художнього самовираження та експериментів. Інструмент дозволяє гармонійно поєднувати точність класичної школи з емоційною насиченістю джазу, що робить його універсальним засобом у різних жанрових контекстах.

Встановлено, що академічний саксофонний репертуар є надзвичайно різноманітним і включає твори різних жанрів, стилів і для різних складів виконавців. Це можуть бути як композиції для саксофона в супроводі фортепіано, так і для соло, твори для саксофона у ансамблі, а також для саксофона з симфонічним або камерним оркестром. Особливу частину цього репертуару складають композиції для саксофона з фортепіано та саксофона з симфонічним оркестром, а також академічні твори для саксофона у супроводі духового оркестру.

Аналіз наукових праць з даної проблеми дозволило виділити основні етапи формування академічного саксофонного репертуару.

Перший етап охоплює саксофонні твори, написані в другій половині XIX ст., зосереджуючись на сольних композиціях для саксофона в супроводі фортепіано та використання саксофона в оперно-симфонічному та духовому оркестровому виконавстві.

Другий етап охоплює саксофонні твори першої половини XX століття і включає, окрім сольних творів для саксофона з фортепіано та використання інструмента в оперно-симфонічному оркестрі, також композиції в жанрі сольного інструментального концерту.

Третій етап охоплює композиції, створені в другій половині XX – на початку XXI століття. Цей період характеризується не тільки розвитком вже згаданих жанрів і форм інструментального виконавства, а й включає академічні твори для саксофона з духовим оркестром.

Проаналізовано твори академічного репертуару для саксофона. Під час виконання Арії з оркестрової сюїти №3 Й. С. Баха на саксофоні важливо зберегти автентичний бароковий характер, орієнтуючись на стильові особливості. Збереження стилю передбачає не лише технічну майстерність, а

й розуміння барокової фразування, де мелодія будується за принципами риторичної логіки. Саксофоністу важливо дотримуватись збалансованої динаміки, яка підкреслює архітектоніку твору, та гармонійно співпрацювати з концертмейстером для створення єдиного звукового образу. Такий підхід дозволяє максимально точно передати багатство барокової музики в сучасній виконавській практиці.

«Елегія» М. Лисенка (Пам'яті Т.Г. Шевченка) – витончений твір, що відображає глибокі емоції та національний дух. Виконання цього твору на саксофоні вимагає тонкого підходу до виразності, технічної майстерності та уважної взаємодії з концертмейстером. Інтерпретація композиції дає можливість розкрити як драматизм, так і ліричність музичного твору.

«Лірична пісня» М. Дремлюги є чудовим прикладом камерного твору, який демонструє ліризм і національну самобутність композитора. У перекладенні для саксофона твір зберігає свою виразність, пропонуючи виконавцю можливість відчувати красу української мелодійної традиції та створити яскраву, емоційно насичену інтерпретацію.

З'ясовано, що розвиток джазового репертуару для саксофона нерозривно пов'язаний із еволюцією стилів і напрямів у джазі. Починаючи з ранніх етапів, таких як новоорлеанський джаз, саксофон зайняв провідне місце завдяки своїм тембровим і технічним можливостям, що дозволяли виразно передавати емоційність і характер імпровізації. З появою стилю свінг у біг-бендах саксофон став основним інструментом, формуючи характерний звук оркестру і визначаючи манеру виконання, яка включала ліричність і ритмічну чіткість.

Перехід до бі-бопу відкрив нові горизонти для репертуару, оскільки вимоги до технічної майстерності й гармонічної мови значно зросли. Саме в цьому стилі сформувалася практика складних імпровізацій та новаторського підходу до мелодико-гармонічного матеріалу. Подальші стилі, такі як кул, хард-боп, фрі-джаз і соул, збагачували репертуар для саксофона, пропонуючи

різноманітні художні ідеї, від спокійної меланхолійності до енергійної експресії.

Проаналізовано твори джазового репертуару для саксофона. «Misty» Е. Гарнера – це яскравий твір джазового мистецтва, який став символом ліричної балади. Перекладення для саксофона розкриває багатство його тембрових можливостей, надаючи виконавцям простір для творчої інтерпретації. Твір є незамінним у репертуарі саксофоністів, які прагнуть досягнути глибину джазової класики.

«Пісня таємного саду» – це твір, що втілює найкращі риси творчості Р. Ловланда: ліризм, мелодійність і гармонічну простоту. Виконання цієї композиції на саксофоні дозволяє розкрити інструментальні можливості і створити багатошарову інтерпретацію, яка поєднує музичну виразність із технічною майстерністю.

Таким чином, завдяки своїй універсальності саксофон став одним із ключових інструментів у розвитку музичної культури XX–XXI століть. Його використання в академічній музиці сприяє збереженню класичних традицій, тоді як джазова гра стимулює інновації, творчість і створення нових виконавських стилів. Ця синергія забезпечує постійне оновлення саксофонного мистецтва, яке й надалі впливатиме на музичну спадщину, збагачуючи її новими технічними і художніми відкриттями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авілов В. М. Саксофон в контексті музично-виконавської традиції XIX–XX століть: до проблеми інструментально-виконавського стильового моделювання: автореф. дис. на здобуття канд. мистецтвознав: 17.00.03. Одеса: Одеська державна музична академія імені А.В. Нежданової, 2012. 19 с.

2. Апатський В. М. Використання технічних засобів у сучасній вітчизняній методиці навчання на духових інструментах. *Мистецтвознавство України*. Київ, 2003. Вип. 3. С. 106-110.
3. Апатський В. М. Основи теорії та методики духового музично-виконавського мистецтва: навч. посібник. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2006. 432 с.
4. Бова Ж. М. Розвиток саксофонного виконавства в Україні ХХ – початку ХХІ століття: магістер. робота; науковий керівник Г. О. Стахевич. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2020. 60 с.
5. Богданов В. Історія духового музичного мистецтва України (від найдавніших часів до початку ХХ століття) : монографія. Вид. 2-ге. Харків: Харківський державний університет мистецтв імені І.П. Котляревського, 2007. 350 с.
6. Василевич Ю. Саксофон у джазовій музиці: основи імпровізаційної техніки виконання. *Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Виконавське музикознавство: методологія, теорія майстерності, інтерпретаційні аспекти*. Київ: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2010. С. 291-300.
7. Вовк Р. Портрети корифеїв. Ніжин: Лисенко М. М., 2013. 225 с.
8. Дряпіка В. І. Розкриваючи світ джазу, рок і поп-музики. Київ-Кіровоград: Трелакс, 1997. 184 с.
9. Жульєв А., Жульєв Ан. Art-Jazz. Джазові п'єси для саксофона-альта та фортепіано. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2014. 32 с.
10. Зотов Д. І. Виконавство на саксофоні в системі музичного мистецтва ХХ століття: дис. ... на здобуття ступ. канд. мист., спец. 17.00.03 Музичне мистецтво. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 298 с.
11. Зотов Д. І. Еволюція саксофона у творчості провідних європейських композиторів. *Українське музикознавство*. 2016. Вип. 42. С. 320–336. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrmuz_2016_42_20

12. Зотов Д. І. Особливості функціонування психологічної сфери саксофоніста-імпровізатора. *Наукові збірки ЛНМА імені М.В. Лисенка. Музикознавчий універсум: збірник статей*. Львів: Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка, 2017. Вип. 41. С. 262-275.

13. *Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя. Збірник наукових праць*. / Упорядник С.Д. Цюлюпа. Рівне: Волинські обереги, 2023. Вип. 15. 176 с.

14. Круль П. Ф. Національне духове інструментальне мистецтво українського народу. Малодосліджені сторінки історії. Київ: Національна музична академія України ім. П.І. Чайковського, 2000. 324 с.

15. Крупей М. В. Стильові основи формування виконавської майстерності саксофоніста. *Музичне виконавство і культура: Науковий вісник*. Одеса: «Друк», 2006. Вип. 4. Кн. 2. С.258-268.

16. Крупей М. В. Стильові основи формування виконавської майстерності саксофоніста (у контексті музичної творчості XIX – XX століть): дис. ... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / Одеська держ. музична академія ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2006. 236 с.

17. Лагодюк Н. Джазові та естрадні п'єси для саксофона у супроводі фортепіано. Київ: Музична Україна, 2021. 36 с.

18. Лебедь В. О. Академічні твори для саксофона з духовим оркестром як репертуарна новація сучасного саксофонного виконавства: дис. ... докт. філософії: 025 Музичне мистецтво / Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради. Дніпро, 2023, 247 с.

19. Максименко Д. Європейський саксофонний концерт: теоретичні засади та виконавські інспірації: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства. Львів. 2018. 22 с.

20. Максименко Л. В. Регіональні виміри академічного саксофонного мистецтва України: дис. ... канд. мистецтвознав.: спец. 17.00.03 Музичне

мистецтво. Львів: Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка, 2020. 292 с.

21. Максименко Л. В. Специфіка сучасних прийомів гри на саксофоні (На прикладі саксофонної творчості композитора В. Рунчака). Київське музикознавство 2013. Режим доступу: <http://glierinstitute.org/ukr/digests/047/23.pdf>

22. Максименко Л. В. Французька саксофонова школа: дискурс розвитку та сучасний стан. *Наукові записки. Серія: мистецтвознавство*. Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка, 2012. С. 59-65.

23. Мимрик М. Р. Деякі особливості темброво-виражального потенціалу саксофона у другій половині XX – початку XXI ст. Традиції та інновації у вищій архітектурно-художній освіті. 2014. В. 14. С. 37-42.

24. Мимрик М. Р. Саксофон в українській камерній музиці кінця XX – початку XXI століття: композиторська творчість і виконавська практика: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства Київ. 2013. 17 с.

25. Мимрик М. Р. Особливості формування темброво-виражальних можливостей саксофона (на прикладі камерно-інструментальної творчості Ю. Гомельської та В. Рунчака). *Мистецтвознавчі записки*. 2014. Вип. 25. С. 99-106. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mz_2014_25_15

26. Павленко О. Основні етапи розвитку джазового мистецтва. Теорія і методика мистецької освіти: збірник науково-методичних статей / за ред. Ю. Ф. Дворника, О. В. Коваль. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. Вип. 3. С.222-228.

27. Павленко О. М. Особливості виконання джазу: методичні рекомендації для організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 41 с.

28. Палійчук І. С., Яськів А. Б. Жанрово-стильові та виконавські особливості етюдів для саксофона Ж.-М. Лондейкса. *Вісник Національної*

академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. Київ: НАКККиМ, 2020. №3. С. 214-219.

29. Плохотнюк О. С. Організація самостійної роботи в класі ансамблю духових та ударних інструментів: навчальний посібник. Луганськ: Альма-матер, 2007. 34 с.

30. Полянський Т. В. Традиційний джаз. Київ: Музична Україна, 2015. 336 с.

31. Понькіна А. М. Саксофон в музичній культурі ХХ століття (на матеріалі сонатної творчості зарубіжних та українських композиторів) : дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 / Харк. держ. ун-т мистец. ім. І. П. Котляревського. Харків, 2009. 257 с.

32. Посвалюк В. Наукові дослідження виконавства на духових інструментах в Україні на сучасному етапі. *Часопис НМАУ ім. П. Чайковського*. Київ: НМАУ ім. П. Чайковського, 2008. № 1. С. 112-117.

33. Романовський В. Інструментознавство для духового оркестру: навч. посібник. Київ: НАКККиМ, 2015. 136 с.

34. Соломонова О. Музична освіта: теоретичні та історичні дисципліни крізь призму «сміхового аспекту». *Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Муз освіта в Україні: теорія і практика*. Київ: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2003. Вип. 29. С. 172-180.

35. Степанова А. О. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент» (саксофон) для студентів бакалаврів. Одеса: Університет Ушинського, 2020. 53 с.

36. Хрестоматія ансамблевої гри (дуети, тріо, квартети) : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів II–IV рівнів акредитації. / Упор., муз. ред., метод. рекомендації О. Мельника. ІваноФранківськ, 2011. 164 с.

37. Цимбал С. В., Опанащук М. В. Саксофон у джазовій музиці: артикуляція, штрихи, специфічні прийоми звуковидобування. Abstracts of

XVII international scientific and practical conference «Science, theory and ways to improve methods». London, Great Britain, 2023. Pp. 28-33.

38. Чехуніна А. О. Бахіанство як установка композиторської та виконавської творчості XIX-XX сторіч: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства. Одеса: Одеська державна музична академія імені А.В. Нежданової, 2010. 20 с.

39. Чехуніна А. О. Феномен психологічної установки у визначенні національно-стильової специфіки музики. *Науковий вісник Одеської державної консерваторії ім. А.В. Нежданової «Музичне мистецтво і культура»* / головн. ред. О. В. Сокол. Одеса: «Друкарський дім», 2009. Вип. 10. С. 87-98.

40. Чжань Цзянянь. Деякі положення методики навчання гри на саксофоні. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*. Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2014. Вип. 16 (21). С. 96-99. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_014_2014_16%282%29_25

41. Aebersold J. Jazz Handbook. New Albany, IN: Jamey Aebersold Jazz, 2017. p. 55.

42. Allen A. J. The Symphonious Saxophone: a history of the large saxophone ensemble with a quantitative analysis of its original literature: Doctoral dissertation. 2013. URL: <https://scholarcommons.sc.edu/etd/2417>

43. Bergonzi J. Developing A Jazz Language (Inside Improvisation series, Vol. 6). Advance Music, U.S.A., 2003. p. 172.

44. Burns K. R. Karel Husa's Concerto for alto saxophone and concert band : a performer's analysis. 2000. LSU Historical Dissertations and Theses. URL: https://digitalcommons.lsu.edu/gradschool_disstheses/7245

45. Christiansen C., Danielsson T. Essential Jazz Lines In the Style of Cannonball Adderley. Mel Bay Publications, U.S.A., 2002. p. 40.

46. Cold B. Analysis of a recital: a report on a Piet Swerts' Klonos and Ingolf Dahl's Concerto for alto saxophone and wind orchestra : submitted in partial

fulfillment of the requirements for the degree Master of music, Kansas State University. 2010. 40 p.

47. Hemke F. L. Teacher's Guide. USA: Selmer, 1977. 30 p.

48. Hemke F. L. The early history of the saxophone. D. M. A.: Performance, university of Wisconsin, 1975. 466 p.

49. Kientzy D. Les sons multiples aux saxophones. Paris: Salabert editions, 1980. 81 p.

50. Liebman D. Developing a personal saxophone sound. Massachusetts: Dorn publications, 1994. 58 p.

51. Villiers A.A. The development of the saxophone 1850 – 1950: its influence on performance and the classical repertory: dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree Magister Musicae. University of Pretoria. 2014. 75 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

AIR

(on the G string)

uit de suite No 3 in D

voor Saxofoon Eb met Piano

J.S. Bach

arr. Jan W. Singerling

Solo

Piano

The musical score is written for Saxophone Eb and Piano. The Solo part is in the treble clef, and the Piano part is in the bass clef. The key signature is D major (two sharps), and the time signature is 4/4. The score includes dynamic markings such as 'p cresc.' and 'p'. There are first and second endings marked with '1.' and '2.'.

Handwritten musical score for piano and voice, featuring four systems of staves. The notation includes various musical symbols, dynamics, and performance instructions.

System 1: The top staff (voice) begins with a *p* dynamic and a *cresc.* instruction. The piano accompaniment also starts with a *p* dynamic and a *cresc.* instruction.

System 2: The top staff begins with a *p* dynamic. The piano accompaniment begins with a *p* dynamic. Both staves include a *cresc. poco a* instruction.

System 3: The top staff begins with a *poco* instruction. The piano accompaniment begins with a *poco* instruction. Both staves include a *f* dynamic and a *p* dynamic.

System 4: The top staff begins with a *mf* dynamic. The piano accompaniment begins with a *mf* dynamic. Both staves include a *2e.x rall.* instruction and a *tr* (trill) symbol.

06.0631.62

Елегія

Пам'яті Т.Г.Шевченка

М.Лисенко

Moderato

Alto Sax.

Piano

mf *sf* *f*

A. Sax.

Pno.

f *f*

A. Sax.

Pno.

tr

2

Елегія

A. Sax. ¹⁶

Pno. ¹⁶

A. Sax. ²¹

poco *f*

Pno. ²¹

f

A. Sax. ²⁶

Pno. ²⁶

f

Елегия

3

A. Sx.

31

f *p* *tr*

Pno.

31

f *p*

A. Sx.

37

p *tr*

Pno.

37

p *tr*

A. Sx.

42

pp calando *ppp*

Pno.

42

pp calando *ppp*

Лірична пісня

М. Дремлюга

Moderato cantabile

Alto Sax. *mf*

Piano

*Leg. * Leg. * Leg. * Leg. * simile*

3

A. Sax. *f*

Pno. *f*

Animando

7

A. Sax. *mf dolce*

Pno. *mf dolce*

*Leg. * Leg. * Leg. **

2

A. Sx.

Pno.

cresc.

11

15

A. Sx.

Pno.

allerg.

mf

f

allerg.

mf

f

Leg. * *Leg.* * *Leg.* *

19

A. Sx.

Pno.

rit.

dim.

dim.

cadenza

accel.

Leg. * *Leg.* * *Leg.* *

3

Tempo 1

A. Sax.

Pno.

23

23

p

26

A. Sax.

Pno.

26

mf

cresc.

29

A. Sax.

Pno.

29

rit.

rit.

p

Пісня таємного саду

Рольф Ловланд
Перекладення С. Новаковський
та Н. Більська

Andante ♩=70

Andante ♩=70

mp

4

mp

(V)

8

tenuto mp

(V)

12

mf

(V)

f

16 (V)

20 rit. A tempo mp (V)

23 mf

26 (V)

This page of a handwritten musical score contains measures 16 through 26. The music is written for a single melodic line (treble clef) and a piano accompaniment (grand staff). The key signature has two flats (B-flat and E-flat). Measure 16 begins with a fermata and a dynamic marking of *mp*. Measures 20 and 21 include tempo markings: *rit.* (ritardando) followed by *A tempo*. Measure 23 features a dynamic marking of *mf* (mezzo-forte). Measure 26 starts with a fermata and a dynamic marking of *mp*. The notation includes various note values, rests, and articulation marks.

29

mf

31

f

34

36

rit. *A tempo*

tenuto *mp*

rit. *A tempo*

mp

MISTY

3

E. GARNER

SLOW

ALTO SAX

PIANO

Chords: G11 C#7(b9) Cmaj7, Gm7, C7(b9), Fmaj7, Bb11 E7(b9) Ebmaj7, Bbm7, Eb7(b9), Abmaj7, Fm, Bb9, Cmaj7, Am, Dm7, G7(b9), Abm, Cb9, Ebmaj, Cm, Fm7, Bb7(b9), E7(b9), A7, D7(b9), G7, G9, C Am7, Dm7, G7(b9), C6, G7(b9), C7, F7(b9), Bb7, Bb9, Eb Cm7, Fm7, Bb7(b9), Eb6, Gm7, C7(b9), Fmaj7, F6, Bbm7, Eb7(b9), Abmaj7, Ab6.

Handwritten musical score for piano, featuring a treble and bass staff. The score is divided into systems, with various chords and melodic lines. Chords are labeled with letters and accidentals (e.g., F#m7, D7, G7, C#dim, Dm7, G7(b9), Am7, D7, F7, Bb7, Edim, Fm7, Bb7(b9), Cmaj7, Gm7, C7(b9), Fmaj7, Ebmaj, Bbm7, Eb7(b9), Abmaj7, Fm, Bb9, Cmaj7, Am, Dm7, G7(b9), Abm, Db9, Ebmaj7, Cm, Fm7, Bb7(b9), C, Db9, C, C6, CODA, Db9, Eb, Eb9, Eb, Eb6, Eb, Eb9, Db7, Bbm7, Ebmaj7). The score includes a Coda section marked with a diamond symbol and the word "CODA". The final measure is marked "D.S." (Da Capo).

Додаток Б

ЗА ПІДТРИМКИ УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ,
РЕЛІГІЙ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ ПЕРВОМАЙСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

ДВОТУРОВИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ БАГАТОЖАНРОВИЙ
ФЕСТИВАЛЬ-КОНКУРС МИСТЕЦТВ

ЗИМОВІ ВІЗЕРУНКИ

ДИПЛОМ

НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

Савін Євгеній

*Керівник: Павленко Олексій Миколайович
Ніжинський державний університет ім. М. Гоголя
в номінації «Естрадний жанр, саксофон»*

ПРИСУДЖУЄТЬСЯ: *Лауреат I ступеня*

ЗАЛЕВСЬКИЙ В.В.
Голова Жюри

Заслужений артист Молдови,
викладач вищої категорії
фахового коледжу мистецтв
ім. К.Ф. Данькевича

ПОЛУНІНА О.О.
Голова Оргкомітету

Кандидат юридичних наук,
Доцент, артист-вокаліст
I категорії, Директор творчого
проекту Impressions Agency Fest

Impressions
AGENCY IFC

ОДЕСА 2024

[festivals_impressions_agency](https://www.instagram.com/festivals_impressions_agency)
www.youtube.com/impressionsagency